

**MINISTERUL
DEZVOLTĂRII REGIONALE ȘI
CONSTRUCȚIILOR**

R A P O R T
***PRIVIND IMPLEMENTAREA STRATEGIEI NAȚIONALE
DE DEZVOLTARE REGIONALĂ***

IANUARIE - DECEMBRIE 2011

Ianuarie 2012

CUPRINS

Abrevieri și acronime	4
Introducere	5
Sumar executiv	8
OBIECTIVUL 1: Evaluarea și armonizarea cadrului legal și instituțional în domeniul dezvoltării regionale.....	11
1.1 Revizuirea cadrului legal existent în domeniul dezvoltării regionale.....	11
1.2 Elaborarea mecanismului de stabilire a orașelor ”poli de dezvoltare” și a criteriilor de desemnare a acestora.....	12
1.3 Revizuirea procedurii privind apelul propuneri de proiecte, cât și aplicarea, evaluarea și selectarea proiectelor pentru FNDR.....	12
OBIECTIVUL 2: Actualizarea și implementarea politicii regionale prin planificarea și coordonarea măsurilor de dezvoltare regională cu strategiile sectoriale	13
2.1 Organizarea și desfășurarea ședințelor CNCDR	13
2.2 Organizarea, desfășurarea și fortificarea capacităților consiliilor regionale pentru dezvoltare	13
2.3 Stabilirea și dezvoltarea relațiilor de colaborare cu ministerele de ramură privind elaborarea planurilor de acțiuni de implementare a strategiilor sectoriale.....	14
2.4 Corelarea obiectivelor regionale cu strategiile naționale sectoriale și documentele de planificare de nivel local.....	15
OBIECTIVUL 3: Asigurarea implementării eficiente a programelor și proiectelor de dezvoltare regională.....	18
3.1 Identificarea noilor idei de propuneri de proiecte	18
3.2 Dezvoltarea propunerilor de proiecte	19
3.3 Acordarea suportului ADR în implementarea proiectelor de dezvoltare regională.....	20
3.2 Proiecte finalizate	24
3.3 Revizuirea Manualului Operațional al ADR-lor	25
OBIECTIVUL 4: Asigurarea transparenței în implementarea politicii de dezvoltare regională..	26
4.1 Actualizarea paginii web a MDRC și monitorizarea actualizării paginilor web ale ADR. Monitorizarea evenimentelor desfășurate....	26
4.2 Elaborarea Manualului de Identitate vizuală.....	26
4.3 Ziua Europei la ADR-uri.....	27
4.4 Participarea la expoziții.....	27
4.5 Colaborarea cu sursele de informare în masă.....	27
OBIECTIVUL 5: Implementarea sistemului eficient, transparent de monitorizare și evaluare a implementării politicii de dezvoltare regională.....	29
5.1 Dezvoltarea și implementarea sistemului de monitorizare și evaluare a implementării politicii de dezvoltare regională	29
5.2 Monitorizarea și evaluarea implementării SNDR	29
5.3 Monitorizarea și evaluarea implementării strategiilor de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud	30
5.4 Monitorizarea și evaluarea implementării proiectelor și programelor de dezvoltare regională	30
6.1 Elaborarea Planului anual de instruire, în baza raportului de evaluare a necesităților în instruire elaborat de experții externi.....	32
6.2 Realizarea sesiunilor de instruire în conformitate cu Planul anual de instruire.....	32
6.3 Colaborarea cu alte subdiviziuni ale ministerului, cu alte autorități și instituții publice în procesul de instruire	33
6.4 Inițierea și organizarea evenimentelor la nivel național și regional	34
6.5 Colaborarea cu partenerii de dezvoltare în vederea contractării experților/instructori și a consultanților în diverse domenii.....	35
6.6 Organizarea instruirilor în domeniul cooperării transfrontaliere	35

OBIECTIVUL 7: Colaborarea eficientă cu partenerii de dezvoltare în atragerea și implementarea proiectelor investiționale și de asistență tehnică	36
7.1 Stabilirea domeniilor de asistență din partea partenerilor de dezvoltare	36
7.2 Proiectul Twinning „Consolidarea capacităților în dezvoltarea regională în Republica Moldova”	37
7.3 Proiectul DFID/SIDA ”Moldova: Cooperare în dezvoltare regională”	37
7.4 Programul în domeniul dezvoltării locale și regionale în parteneriat cu USAID.	37
7.5 Acordul de colaborare cu Corpul Păcii SUA din Moldova.	38
7.6 Suportul de asistență tehnică acordat de Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională.....	38
7.7 Ajutor financiar nerambursabil acordat de România Republicii Moldova.	38
7.8 Programul pilot de dezvoltare regională în cadrul Parteneriatului Estic	39
7.9 Programul UE-12.....	39
7.10 Conclucrarea cu Agenția de cooperare internațională a Germaniei GIZ Moldova	39
7.11 Cooperarea cu proiectul UE “Gestionarea Deșeurilor – I EVP Est”	40
7.12 Strategia Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării	41
7.13 Susținerea ADR-urilor în elaborarea și implementarea programelor UE de dezvoltare regională relevante.....	41
7.14 Colaborarea dintre ADR din Republica Moldova și ADR din România	43
7.15 Diversificarea instrumentelor și mecanismelor de finanțare a proiectelor de dezvoltare regională.....	44
OBIECTIVUL 8: Schimb de experiență internațională.....	45
8.1 Vizita de studiu în domeniul statisticii regionale în Regatul Unit al Marii Britanii	45
8.2 Conferința internațională ”Crearea și funcționarea Centrelor de prestare a serviciilor administrative în Ucraina”, Kiev, Ucraina	45
8.3 Seminarul „Construcția și gestionarea zonei de dezvoltare a țărilor vorbitoare de limba rusă”, Beijing, Shenzhen, Republica Populară Chineză	46
8.4 A doua conferință internațională în domeniul depășirii disparităților regionale, or. Arandjelovac, Serbia	46
8.5 Vizită de studiu în cadrul Programului Pilot de dezvoltare regională	46
8.6 Participarea în cadrul atelierului de lucru cu genericul:”Reforma administrației publice la nivel local și regional” din orașul Harcov, Ucraina.....	47
8.7 Al II-lea Forum European anual de Cooperare Transfrontalieră pentru o Europă liberă, or. Elblag, Polonia	48
8.8 Seminarul regional ”Promovarea bunei guvernări și a gestiunii financiare la nivel local”, organizat în orașul Kiev, Ucraina	48
8.9 Atelierul de lucru „Moderarea – o abordare eficientă pentru organizarea și conducerea evenimentelor de grup”, Leipzig, Germania ..	49
8.10 Vizita de studiu a delegației din Republica Moldova în România organizate de Agenția de Cooperare Internaționala a Germaniei ...	50
8.11 Schimb de experiență în Federația Rusă	50
8.12 Schimb de experiență în România.....	51
8.13 Schimb de experiență în Turcia.....	51
8.14 Vizită de Studiu în Olanda	51
8.15 Vizită de Studiu în România și Germania privind alimentarea cu apă și canalizare și procesul de regionalizare al acestor servicii.....	52
8.16 Preluarea practicilor de succes în dezvoltarea regională din Republica Cehă	52
8.17. Vizita de studiu a specialiștilor ADR Centru în Alsacia, Franța	53
8.18 Vizita de studiu în Polonia	53
Concluzii	55
Anexe	57

Abrevieri și acronime

ADR	– Agenția de dezvoltare regională
APL	– Administrația Publică Locală
APP	– Agenția Proprietății Publice
BNS	– Biroul Național de Statistică
CNCDR	– Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale
CRD	– Consiliul regional pentru dezvoltare
DFID	– Departamentul pentru Dezvoltare Internațională al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord
DGDR	– Direcția Generală Dezvoltare Regională
DPCR	– Direcția Politică și Cooperare Regională
DRIDR	– Direcția Relații cu Instituțiile de Dezvoltare Regională
CE	– Comisia Europeană
DR	– Dezvoltarea Regională
DUP	– Documentul unic de program
DMS	– Deșeuri menajere solide
IDAM	– Indicele de deprivare a ariilor mici
FNDR	– Fondul național pentru dezvoltare regională
GRM	– Guvernul Republicii Moldova
GIZ	– Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei
MDRC	– Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor
ME	– Ministerul Economiei
MM	– Ministerul Mediului
MO	– Manual Operațional
ONG	– Organizație non-guvernamentală
POR	– Planul operațional regional
RD	– Regiunea de dezvoltare
RM	– Republica Moldova
SSR	– Secția Statistică Regională
SDR	– Strategia de dezvoltare regională
SIDA	– Agenția Suedeză pentru Dezvoltare Internațională
SNDR	– Strategia națională de dezvoltare regională

Introducere

Prezentul raport reflectă activitățile realizate în anul 2011, pentru implementarea Strategiei naționale de dezvoltare regională de către MDRC și instituțiile de dezvoltare regională subordonate.

Strategia națională de dezvoltare regională este principalul document de planificare a dezvoltării regionale, care reflectă politica națională și introduce mecanismele naționale în acest domeniu. Scopul Strategiei este de a crea și menține un cadru de gestiune, implementare, monitorizare și evaluare a dezvoltării regionale, fără a detalia conținutul strategiilor regionale de dezvoltare sau modalitatea în care regiunile își vor concepe dezvoltarea.

Cadrul instituțional responsabil pentru implementarea politicii naționale de dezvoltare regională este format din:

- Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale, structură funcțională de competență generală fără personalitate juridică, constituită pentru aprobarea, promovarea și coordonarea obiectivelor de dezvoltare regională la nivel național;
- Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, autoritatea de implementare a politicii de dezvoltare regională;
- Fondul național pentru dezvoltare regională, sursă de finanțare a programelor și proiectelor orientate spre atingerea obiectivelor de dezvoltare regională. Alocațiile anuale din bugetul de stat la Fond reprezintă 1% din veniturile aprobate ale bugetului de stat pe anul respectiv;
- Consiliile regionale pentru dezvoltare, structuri funcționale reprezentative fără personalitate juridică create în cadrul fiecărei regiuni de dezvoltare pentru elaborarea, promovarea și coordonarea implementării programelor de dezvoltare la nivel regional;
- Agențiile de dezvoltare regională, instituții publice necomerciale, subordonate MDRC, create pentru implementarea strategiilor de dezvoltare regională și planurilor operaționale regionale.

Obiectivele principale ale susținerii dezvoltării regionale, stabilite prin Legea cu privire la dezvoltarea regională a Republicii Moldova, sînt:

1. Obținerea unei dezvoltări social-economice echilibrate și durabile pe întreg teritoriul Republicii Moldova.
2. Reducerea dezechilibrelor nivelurilor de dezvoltare social-economică dintre regiuni și din interiorul lor.
3. Consolidarea oportunităților financiare, instituționale și umane pentru dezvoltarea social-economică a regiunilor.
4. Susținerea activității autorităților administrației publice locale și a colectivităților locale orientate spre dezvoltarea social-economică a localităților și coordonarea

interacțiunii lor cu strategiile și programele naționale, de sector și regionale de dezvoltare.

Întru identificarea dezechilibrelor în cadrul regiunilor de dezvoltare, Ministerul Economiei elaborează IDAM. Acest indicator este un instrument ce reprezintă o sursă de informație relevantă, în baza căreia pot fi stabilite direcțiile de dezvoltare și de prioritizare a acestora, de alocare eficientă a resurselor financiare.

IDAM este obținut prin combinarea indicilor de deprivare pe domeniile: deprivarea de venituri; deprivarea economică; deprivarea demografică; deprivarea asistenței medicale; deprivarea educațională; deprivarea condițiilor de trai; deprivarea geografică.

În Republica Moldova, IDAM-ul este studiat pentru 843 localități rurale din toate raioanele, inclusiv localitățile rurale din municipiile Chișinău și Bălți. Pentru a stabili nivelul de deprivare a localității într-un anumit domeniu, localităților li se atribuie ranguri în funcție de indicele obținut și anume, rangul 1 – pentru localitatea cu cea mai înaltă valoare a indicelui (cea mai săracă) și rangul 843 – pentru localitatea cu cea mai mică valoare a indicelui (cea mai prosperă).

Tabelul 1 reflectă amplitudinile discrepantei în nivelele de dezvoltare regională existente în anul 2009, în fiecare dintre cele trei regiuni.

Tablelul 1. Valoarea IDAM specifică celui mai deprivat și celui mai favorabil raion al fiecărei regiuni de dezvoltare în anul 2009, conform calculului Ministerului Economiei.

Denumirea indicatorului	RD Nord raionul, mărimea rangului atribuit	RD Centru raionul, mărimea rangului atribuit	RD Sud raionul, mărimea rangului atribuit
Cele mai defavorizate raioane	Sîngerei	Rezina	Leova
Valoarea IDAM	311	211	260
Cele mai favorabile raioane	Mun. Bălți	Anenii Noi	Taraclia
Valoarea IDAM	666	695	734

Sursa: <http://www.mec.gov.md/sector/241/1369>

Conform datelor statistice pentru anul 2010, Produsul intern brut pe cap de locuitor în prețuri curente constituie cca 20 181 lei. În prezent, indicatorul respectiv nu este dezagregat pe regiuni de dezvoltare.

Analizînd valorile unor indicatori macroeconomici pentru perioada ianuarie-decembrie 2010 față de ianuarie - decembrie 2009, se observă unele discrepante în nivelul de dezvoltare a capitalei și restul regiunilor (vezi tabelul 2).

Tabelul 2. Valoarea principalilor indicatori macroeconomici pe fiecare regiune de dezvoltare (ianuarie - decembrie 2010 în % față de perioada ianuarie - decembrie 2009)

Denumirea indicatorului	Total	Mun. Chișinău	RD Nord	RD Centru	RD Sud
Valoarea producției industriale	107,0	107,3	108,3	107,2	105,8
Investiții în capital fix și construcții	116,7	99,1	92,9	108,1	92,1
Transportul de mărfuri prin întreprinderile de transport auto	127,3	119,0	129,7	140,7	170,6
Valoarea vânzărilor de mărfuri cu amănuntul	108,9	106,8	113,3	111,1	110,3
Remunerarea salariaților, ritmul de creștere	108,1	106,3	109,6	109,2	108,7

Sursa: Principalii Indicatori socio-economici pe regiuni de dezvoltare, raioane și municipii, http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/Principalii_ind.soc_econ/2010/Buletin_raioane_III_2010.pdf

Dezvoltarea regională în Republica Moldova a luat amploare în anul 2010, iar progresul înregistrat în perioada respectivă ne permite să afirmăm că acest sector are mari perspective în Republica Moldova. Rezultate obținute în anul 2011 au constituit o consecvență logică a rezultatelor anului 2010. Astfel a sporit atractivitatea donatorilor străini, interesul și încrederea autorităților publice locale, organizațiilor neguvernamentale față de politica Guvernului Republicii Moldova în domeniul dezvoltării regionale.

Sumar executiv

Activitățile MDRC au fost desfășurate în conformitate cu Planul de implementare a politicii de dezvoltare regională pentru anul 2011, care vine întru implementarea Strategiei naționale de dezvoltare regională, cu prioritățile stabilite în Strategia națională de dezvoltare pentru anii 2008-2011, Programul de activitate al Guvernului ”Integrare europeană: libertate, democrație, bunăstare 2011-2014” și Programul de stabilizare și Relansare Economică al Republicii Moldova pe anii 2009-2011, orientate spre dezvoltarea acestui domeniu.

MDRC, întru atingerea scopului și obiectivelor strategice prevăzute în SNDR, pentru anul 2011 și-a propus spre realizare următoarele **obiective**:

1. Evaluarea și armonizarea cadrului legal și instituțional în domeniul dezvoltării regionale.
2. Actualizarea și implementarea politicii regionale prin planificarea și coordonarea măsurilor de dezvoltare regională cu strategiile sectoriale.
3. Asigurarea implementării eficiente a programelor și proiectelor de dezvoltare regională.
4. Asigurarea transparenței în implementarea politicii de dezvoltare regională.
5. Implementarea sistemului eficient, transparent de monitorizare, evaluare a implementării politicii de dezvoltare regională.
6. Consolidarea capacităților actorilor naționali și regionali în implementarea cu succes a strategiilor regionale de dezvoltare.
7. Conlucrarea eficientă cu partenerii de dezvoltare în atragerea și implementarea proiectelor investiționale și de asistență tehnică în domeniul dezvoltării regionale.
8. Schimb de experiență internațională.

Realizarea acestor obiective este asigurată de către personalul DGDR, din cadrul MDRC și instituțiilor de dezvoltare regională subordonate (ADR-ri), prin conlucrarea eficientă cu partenerii de dezvoltare, reprezentanții altor ministere.

Principalele rezultate obținute în realizarea politicii de dezvoltare regională în perioada ianuarie-iunie 2011 conform obiectivelor stabilite sunt următoarele:

Obiectivul 1: Armonizarea cadrului legal-normativ existent în domeniul dezvoltării regionale și ajustarea acestuia la acquis-ul comunitar. Întru realizarea obiectivului dat au fost elaborate 6 studii privind recomandările de ordin legislativ, conceptual și instituțional la modul în care ar putea evolua dezvoltarea regională în Republica Moldova.

Obiectivul 2: Implementarea politicii de dezvoltare regională în mod planificat și coordonat - se conlucrează activ cu Ministerul Mediului în vederea

implementării Strategiei regionale de management integrat al deșeurilor din RD Sud, Strategiei naționale de aprovizionare cu apă și canalizare; cu ME întru implementarea Strategiei privind eficiența energetică și resursele energetice alternative.

Obiectivul 3: Implementarea programelor și proiectelor de dezvoltare regională - a fost aprobat FNDR în mărime de 163,8 mil. lei pentru a. 2011, inclusiv pentru activitatea operațională a ADR-lor – 6,5 mil. lei.

În proces de implementare se află 26 de proiecte, din care 21 - finanțate din FNDR și 5 proiecte – de GIZ, pe următoarele tipologii:

- Gestionarea deșeurilor menajere – 8 proiecte;
- Apă și canalizare – 7 proiecte;
- Drumuri – 6 proiecte;
- Eficiență energetică – 2 proiecte;
- Susținerea businessului mic și mijlociu – 1 proiect;
- Atractivitatea turistică – 2 proiecte.

Obiectivul 4: Transparența în implementarea politicii de dezvoltare regională se asigură prin publicarea pe paginile web ale MDRC și ADR-lor, mediatizarea principalelor evenimente ce au loc în domeniu.

Obiectivul 5: Monitorizarea procesului de implementare a politicii de dezvoltare regională se efectuează în baza metodologiei respective aprobate, care presupune sistemul de raportare, sistemul de indicatori pe tipologii de proiecte, instrumente statistice.

Obiectivul 6: Consolidarea capacităților actorilor naționali și regionali se realizează prin organizarea sesiunilor de instruire, atelierelor de lucru, meselor rotunde la care au participat toți angajații ADR și DGDR, colaboratorii altor subdiviziuni ale MDRC, autoritățile publice centrale și locale, reprezentanții sectorului non-guvernamental și de afaceri.

Obiectivul 7: Conlucrarea cu partenerii de dezvoltare în vederea implementării politicii de dezvoltare regională se asigură prin:

- Lansarea Programul pilot de dezvoltare regională în cadrul Parteneriatului Estic Chișinău-Bruxelles pentru anii 2012-2013, finanțat din fondurile UE în valoare de 7 mil. euro.
- Lansarea de către UE a unei noi inițiative în acordarea asistenței tehnice. Astfel, 12 țări noi-membre ale UE sunt disponibile să susțină Republica Moldova în implementarea politicii de dezvoltare regională.
- Demararea Proiectului Twinning ”Consolidarea capacităților în dezvoltarea regională în Republica Moldova”, finanțat de UE în valoare de 2 mil. euro, va demara în anul 2012. Implementarea acestui proiect

va fi asigurat de ministerele responsabile de politica de dezvoltare regională din Franța și România.

- Continuarea implementării proiectelor GIZ „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova” și ”Dezvoltarea capacităților regionale și cooperarea transfrontalieră în Republica Moldova”.
- Continuarea implementării Proiectului finanțat de UE ”Guvernarea deșeurilor – IEVP Est” în RD Sud, prin intermediul Companiei Spaniole Internaționale de Consultanță EPTISA.
- Încheierea activității Proiectului DFID/SIDA „Moldova: Cooperarea în dezvoltarea regională”, finanțat de Guvernul Marii Britanii și Irlandei de Nord și Guvernul Suediei cu o conferință internațională.

Obiectivul 8: Schimbul de experiență internațională s-a efectuat prin participarea colaboratorilor MDRC și ADR-lor la vizite de studiu în domeniul dezvoltării regionale în țările europene și țările din spațiul CSI.

OBIECTIVUL 1: Evaluarea și armonizarea cadrului legal și instituțional în domeniul dezvoltării regionale

1.1 Revizuirea cadrului legal existent în domeniul dezvoltării regionale

La sfârșitul anului 2010 a fost creat un grup de lucru în vederea examinării cadrului legal al dezvoltării regionale, în componența căruia au fost incluși reprezentanți din cadrul ministerelor sectoriale, președinții consiliilor regionale pentru dezvoltare, directorii ADR, reprezentanții administrației publice locale, reprezentanți ai sectorului asociativ, academic și privat, precum și partenerii de dezvoltare.

Rolul grupului de lucru a constat în:

- Facilitarea schimbului de informații și a dialogului intra-sectorial între instituțiile guvernamentale și non-guvernamentale interesate;
- Identificarea aspectelor ce țin de cadrul legal și regulator care necesită o cercetare aprofundată în vederea găsirii unor soluții optime pentru creșterea eficienței, funcționalității și transparenței în implementarea politicii de DR;
- Analiza rapoartelor de evaluare elaborate de către experții proiectului MDRD, cu expunerea în timp util a comentariilor și sugestiilor pe marginea acestora.

Grupul de lucru s-a reunit în cadrul a 3 ședințe, una în noiembrie 2010, iar celelalte două – în ianuarie și februarie 2011. La ultimele două întruniri în cadrul atelierului de lucru au fost prezentate 6 studii ale cadrului legal al dezvoltării regionale în Republica Moldova. Studiile respective au fost realizate cu suportul experților proiectului DFID/SIDA „Moldova: Cooperare în dezvoltarea regională”.

Domeniile de studiu au fost:

- obiectivele politicii de dezvoltare regională;
- rolurile instituțiilor de dezvoltare regională și relațiile dintre acestea;
- rolurile altor ministere și agenții guvernamentale;
- managementul de dezvoltare regională și documentele asociate ale acesteia;
- procedura apelului de propuneri de proiecte;
- sistemul de finanțare a dezvoltării regionale.

Discuții în cadrul Grupului de lucru asupra armonizării
cadrului
legal și instituțional

Consultările din perioada de elaborare a documentelor de fond și a discuțiilor din cadrul atelierelor de lucru au permis echipei de experți să formuleze un șir de concluzii cu privire la starea actuală a politicii de dezvoltare regională și a intervențiilor de dezvoltare regională și formularea recomandărilor finale de ordin legislativ, conceptual și

instituțional cu privire la modul în care ar putea evolua dezvoltarea regională în Republica Moldova și ajustarea la acquis-ul comunitar.

Recomandările respective, urmează a fi examinate și, în modul stabilit de legislație, vor fi înaintate amendamente la legislația în domeniu.

1.2 Elaborarea mecanismului de stabilire a orașelor ”poli de dezvoltare” și a criteriilor de desemnare a acestora

Pe parcursul anului 2012, MDRC va iniția elaborarea mecanismului de identificare a orașelor ”poli de dezvoltare”.

Activitatea dată va lua amploare în semestrul I, odată cu implementarea Proiectului Twinning ”Consolidarea capacităților în dezvoltarea regională în Republica Moldova”.

1.3 Revizuirea procedurii privind apelul propunerii de proiecte, cât și aplicarea, evaluarea și selectarea proiectelor pentru FNDR

Întru realizarea acestui obiectiv, în trimestrul IV al anului 2011 prin ordinul ministrului a fost constituit un grup de lucru pentru elaborarea propunerilor de modificări și completări a Manualului Operațional și a Instrucțiunii pentru utilizatori privind înaintarea propunerilor de proiecte pentru finanțare din Fondul național pentru dezvoltare regională, format din reprezentanții ministerului și responsabili din cadrul ADR-ilor. Propunerile respective vor contribui la îmbunătățirea procedurilor privind desfășurarea apelului de propunerii de proiecte, dar și vor stabili unele condiții care vor permite eliminarea impedimentelor care au fost depistate pe parcursul acestor ani.

În cadrul primei ședințe a Grupului de lucru au parvenit mai multe propunerii de modificare și completare a documentelor menționate din partea reprezentanților ministerului și a responsabililor din cadrul ADR. Propunerile au fost notificate și urmează a fi examinate și coordonate de către conducerea ministerului. Proiectele documentelor respective vor fi înaintate pentru aprobare Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale.

OBIECTIVUL 2: Actualizarea și implementarea politicii regionale prin planificarea și coordonarea măsurilor de dezvoltare regională cu strategiile sectoriale

2.1 Organizarea și desfășurarea ședințelor CNCDR

Pe parcursul anului 2011 CNCDR s-a convocat în 4 ședințe, în cadrul cărora au fost discutate mai multe subiecte de importanță majoră, fiind adoptate următoarele decizii:

- Cu privire la audierea raportului privind implementarea SNDR și privind utilizarea mijloacelor FNDR pentru dezvoltarea regională pe parcursul anului 2010;
- Cu privire la procedurile de finanțare a proiectelor de dezvoltare regională;
- Cu privire la repartizarea mijloacelor financiare ale FNDR pe anul 2011;
- Cu privire la modificarea Manualului Operațional al FNDR;
- Cu privire la aprobarea raportului activităților întreprinse de MDRC pe marginea raportului Curții de Conturi pentru anul 2010;
- Cu privire la diminuarea alocațiilor pentru proiectele de dezvoltare regională din FNDR pentru anul 2011.

2.2 Organizarea, desfășurarea și fortificarea capacităților consiliilor regionale pentru dezvoltare

În perioada raportată, consiliile regionale pentru dezvoltare Nord, Centru au avut câte două ședințe ordinare, iar în Regiunea de Dezvoltare Sud s-au desfășurat 3 ședințe ale Consiliului Regional. În cadrul acestora au fost luate decizii referitor la:

- prezentarea rapoartelor de activitate pentru anul 2010;
- aprobarea planurilor de activitate ale ADR pentru anul 2011;
- aprobarea bugetelor ADR pe anul 2011;
- aprobarea Strategiei de gestionare integrată a deșeurilor solide în Regiunea de Dezvoltare Sud.

Este de remarcat că, în perioada raportată au avut loc alegeri generale locale și, reieșind din faptul că, din componența CRD-lor fac parte reprezentanții administrației publice locale de nivelul I și II, unii din care și-au pierdut mandatele atât președinții raioanelor, cât și primarii, MDRC și ADR-le în semestrul I au desfășurat procedura de actualizare a componenței consiliilor, în toate cele trei regiuni de dezvoltare.

Ședința CRD Centru în noua componență

Pe parcursul perioadei de raportare au fost desfășurate un șir de instruiți privind dezvoltarea capacităților noilor membri ai CRD, în toate cele trei regiuni de dezvoltare.

La primele ședințe ale CRD, în noua componență, au fost aleși președinții și vicepreședinții consiliilor. De asemenea au fost desemnați reprezentanții sectorului privat în CNCDR de la fiecare din cele trei regiuni.

2.3 Stabilirea și dezvoltarea relațiilor de colaborare cu ministerele de ramură privind elaborarea planurilor de acțiuni de implementare a strategiilor sectoriale

Întru obținerea unei dezvoltări social-economice echilibrate și durabile pe întreg teritoriul țării, reducerea dezechilibrelor nivelurilor de dezvoltare social-economice dintre regiuni și în interiorul lor, instituțiile de dezvoltare regională și-au propus corelarea documentelor de planificare strategică de nivel regional cu documentele de politici naționale sectoriale. Astfel, la propunerea MDRC, în Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2011-2014, aprobat prin HG nr. 179 din 23.03.2011, au fost incluse acțiuni de planificare și coordonare a măsurilor de dezvoltare regională cu politicile naționale sectoriale și politicile economice de dezvoltare locală.

În perioada de raportare MDRC a continuat colaborarea cu MM în vederea elaborării Strategiei regionale de management integrat al deșeurilor în regiunea de dezvoltare Sud. Astfel, în vederea identificării soluțiilor strategice privind organizarea și implementarea Strategiei de gestionare a deșeurilor menajere, reprezentanții DGDR au participat în cadrul grupului de lucru, la nivel național, împreună cu reprezentanții MM și Proiectului UE ”Guvernarea deșeurilor – IEVP Est”, implementat de Compania Spaniolă Internațională de Consultanță EPTISA. Strategia dată a fost aprobată de către CRD Sud în ședința din 27.12.2011.

În domeniul aprovizionării cu apă și servicii canalizare, MDRC, de asemenea, participă și colaborează activ cu MM în cadrul Proiectului privind susținerea elaborării unui plan de investiții/acțiuni pentru a ajuta la implementarea noii Strategii naționale de aprovizionare cu apă și canalizare, finanțat de UE și implementat de Organizația de Cooperare Economică și Dezvoltare și Kommunkredit Public Consulting GmbH.

În perioada dată s-au intensificat relațiile de colaborare cu ME în vederea promovării și implementării Strategiei privind eficiența energetică și resursele energetice alternative. Reprezentanții DGDR au participat la 3 ședințe de lucru organizate de SIDA în Moldova, la care au participat principalii donatori în sectorul eficienței energetice și resurselor energetice alternative pentru Moldova. Rezultatul acestor întruniri va permite o mai bună coordonare la nivel regional a activităților de informare, identificare a priorităților de investiții în domeniu, evitare a dublării de eforturi prin elaborarea planurilor operaționale de implementare a Strategiei privind eficiența energetică și resursele energetice alternative.

Reprezentantul DGDR a fost desemnat ca membru al grupul de lucru privind actualizarea Strategiei de dezvoltare durabilă a turismului pe anii 2003-2015 instituit în cadrul Agenției Naționale a Turismului.

Astfel, pe parcursul anului 2011 au avut loc circa 6 ședințe ale grupului de lucru, unde participanții au avut ocazia să analizeze în detaliu conținutul Strategiei și a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei. A fost realizat proiectul cuprinsului și obiectivele noului document de politici privind dezvoltarea turismului din Republica Moldova, în baza a 2 studii diagnostice „Starea sectorului turistic din Republica Moldova”.

Pentru începutul anului 2012 este prevăzută elaborarea proiectului noului document de politici sau actualizarea documentului precedent, Strategia de dezvoltare durabilă a turismului pe anii 2003-2015, coordonarea documentului cu alte strategii sectoriale, avizarea de către instituțiile implicate în grupul de lucru și aprobarea proiectului.

2.4 Corelarea obiectivelor regionale cu strategiile naționale sectoriale și documentele de planificare de nivel local

ADR-le, întru realizarea scopului propus, au colaborat intens cu Ministerul Mediului, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Agenția „Apele Moldovei” și Unitatea de Implementare a proiectelor de Aprovizionare cu Apă și Canalizare de pe lângă Ministerul Mediului.

Domeniul aprovizionării cu apă potabilă și servicii canalizare constituie una din cele mai mari provocări în dezvoltarea țării. Majoritatea populației rurale este încă lipsită de apă potabilă și posibilitatea de tratare a apelor reziduale fiind dependentă, în mare măsură, de surse nesigure de apă.

ADR Centru, reieșind din prevederile Strategiei privind aprovizionarea cu apă și canalizare a localităților din RM, a stabilit localitățile din RD Centru, care, prioritar necesită a fi aprovizionate cu apă potabilă. Concomitent, a fost identificată lista localităților care dispun de studii de fezabilitate în domeniul aprovizionării cu apă potabilă și servicii canalizare.

ADR Nord și ADR Sud, în parteneriat cu GIZ, în cadrul proiectului ”Modernizarea serviciilor publice locale în RM”, au inițiat procesul de identificare a modalităților de eficientizare a serviciilor respective. În acest context, au fost efectuate studii diagnostice ale Întreprinderilor municipale Apă-Canal Rîșcani și Cahul. Rezultatele acestor studii sînt utilizate de către Consiliile raionale Rîșcani și Cahul la actualizarea componentei ”Aprovizionare și apă și canalizare” din Strategiile de dezvoltare social-economice ale raioanelor respective. Activitatea dată se realizează cu suportul ADR Nord, ADR Sud și GIZ.

Procesul de actualizare a strategiilor de dezvoltare social-economice s-a desfășurat în perioada iulie-decembrie 2011 și a cuprins mai multe etape.

A fost efectuată o analiză exhaustivă a situației privind aprovizionarea cu apă și canalizare în localitățile din raioanele menționate. Analiza a fost efectuată în baza datelor colectate prin intermediul vizitelor în teritoriu, interviurilor și focus grupurilor cu

persoanele interesate în domeniu, chestionarelor privind aprovizionarea cu apă și canalizare a localităților și altor date colectate de la instituțiile de stat locale și naționale. În acest proces au fost implicați mai mulți experți naționali și internaționali, contractați de GIZ.

A fost creat un grup de lucru în componența căruia întra reprezentanții MDRC și MM, Cancelariei de Stat, ADR Sud și ADR Nord, consiliilor regionale Cahul și Rîșcani, reprezentanții GIZ. Administrațiile raioanelor Cahul și Rîșcani au organizat mai multe mese rotunde cu participarea grupului de lucru menționat și a unui grup de consultanți din Germania. La toate mesele rotunde au participat reprezentanți ai societății civile, ai APL de nivelul I și II din raioanele respective, alți experți în domeniul aprovizionării cu apă și canalizare cât și consultanți din Germania.

Actualmente se identifică posibilitățile de regionalizare a serviciilor de alimentare cu apă și canalizare. Soluțiile optime vor fi incluse în capitolul de aprovizionare cu apă și canalizare ale Strategiilor de dezvoltare socio-economică ale raioanelor Cahul și Rîșcani. Capitolul actualizat va fi supus consultărilor publice și, ulterior, înaintat spre aprobare consiliilor raionale.

Întru multiplicarea experienței acumulate și în alte raioane ale regiunilor, experții GIZ vor elabora un manual, drept suport consultativ, privind aplicarea la nivel național, regional și local a metodologiei de identificare a modalităților de eficientizare a serviciilor de aprovizionare cu apă, deja testate în raionale Cahul și Rîșcani. Manualul va fi disponibil publicului începând cu februarie 2012.

Metodologia menționată poate fi aplicată pentru actualizarea și îmbunătățirea și ale altor capitole din Strategiile de dezvoltare socio-economice raionale decât aprovizionare cu apă și canalizare.

Domeniul infrastructurii drumurilor. Reieșind din prevederile Strategiei infrastructurii transportului terestru pe anii 2008-2017, au fost identificate rețelele de drum din RD Centru, care nu au avut nici o intervenție, dar au o importanță majoră în atingerea unui nivel adecvat al dezvoltării social-economice al RD Centru.

Domeniul gestionării deșeurilor menajere solide. MDRC, în parteneriat cu MM și Compania Spaniolă Internațională de Consultanță EPTISA, prin intermediul Proiectului "Guvernarea deșeurilor – IEVP Est", finanțat de către UE, și-a propus îmbunătățirea sistemului de gestionare a deșeurilor în RD Sud. Astfel, la 8 noiembrie 2011, a fost desfășurată conferința de prezentare a proiectului Strategiei de gestionare a deșeurilor pentru Regiunea de dezvoltare Sud, care ulterior, la finele lunii decembrie 2011, a fost aprobată de către CRD Sud.

Proiectul strategiei a fost elaborat în baza inventarierii cartografice a depozitelor de DMS, urmărindu-se atât precizarea localizării și limitelor depozitelor de deșeuri menajere solide, dar și stabilirea suprafețelor reale ale acestora, inclusiv estimarea capacităților de

depozitare și a cantităților de deșeuri acumulate. Au fost elaborate hărți privind amplasarea depozitelor de deșeuri menajere solide și registrul de depozite care conține informații privind impactul asupra sănătății umane și/sau a mediului. De asemenea, a fost efectuat un studiu de referință privind situația actuală din domeniul gestionării deșeurilor și prognoza necesităților în dezvoltarea managementului deșeurilor. Studiul a arătat că problema deșeurilor în regiune, ar putea fi soluționată printr-un efort comun și integrat al tuturor raioanelor din regiune, axându-se pe un cadru instituțional acceptat și coordonat la nivel interraional. Aspecte ce țin de dezvoltarea unui cadru instituțional interraional, care să poată planifica, gestiona și integra într-un singur sistem problemele deșeurilor concomitent cu dezvoltarea economică și socială a regiunii, au stat la baza abordării regionale în planificarea strategică a gestionării deșeurilor.

În procesul de elaborare a strategiei, s-a stabilit că gestionarea deșeurilor va fi mai eficientă dacă va fi planificată la nivelul a 3-4 raioane și va fi îndeplinită de către Asociații cu funcții și responsabilități delegate de autoritățile raionale. Asociațiile vor fi financiar durabile doar pentru o acoperire teritorială de 200-300 mii persoane, lucru confirmat și de experiența țărilor dezvoltate. În RD Sud s-a propus planificarea gestionării deșeurilor la nivelul a 3 zone: 1 zonă – raioanele Căușeni și Ștefan Vodă, a 2-a zonă - raioanele Cimișlia, Leova și Basarabeasca și a 3-a zonă – raioanele Cantemir, Cahul și Taraclia. Pentru fiecare zonă au fost stabilite locațiile unde se vor construi depozite intercomunale. De asemenea, s-a decis crearea unei Asociații de gestionare a Deșeurilor pentru întreaga Regiune de Sud.

Concluziile produse în urma analizelor și studiilor efectuate de către ADR în domeniile prioritare, stipulate în strategiile de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud, cum ar fi: reabilitarea infrastructurii fizice; suport pentru dezvoltarea sectorului privat și dezvoltarea pieții forței de muncă; protecția mediului și atractivitatea turistică – vor contribui la producerea intervențiilor în regiuni, în mod planificat și coordonat, prin informarea și direcționarea potențialilor aplicanți întru elaborarea propunerilor de proiecte de dezvoltare regională cu impact regional.

OBIECTIVUL 3: Asigurarea implementării eficiente a programelor și proiectelor de dezvoltare regională

3.1 Identificarea noilor idei de propuneri de proiecte

În scopul pregătirii actorilor locali pentru un nou apel de propuneri de proiecte, precum și pentru a studia situația din regiunile de dezvoltare privind perspectivele de dezvoltare regională, ADR-le pe parcursul primului semestru 2011 au acordat atenție deosebită activităților de identificare a ideilor de proiecte regionale.

Astfel, în cadrul regiunilor de dezvoltare au fost desfășurate sesiuni de instruire, ateliere de lucru, la care au participat reprezentanții autorităților publice locale de nivelul I și II și alți actori regionali. Scopul măsurilor respective a fost explicarea importanței generării ideilor de proiecte cu impact regional și crearea de parteneriate în cadrul proiectelor, fapt care trebuie să eficientizeze procesul de acceptare/aprobare de către instituțiile ierarhic superioare.

Pe parcursul acestor activități au fost identificate un șir de idei de proiecte. Ponderea cea mai mare o au ideile de proiecte cu orientare spre reabilitarea infrastructurii fizice. Este de menționat faptul, că în cadrul activităților respective au fost înaintate și idei de proiecte în domeniul eficienței energetice. Până acum însă, în strategiile de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud, eficiența energetică nu a fost stabilită ca prioritate. La etapa de actualizare a strategiilor se va ține cont de includerea priorității date.

Întru susținerea autorităților publice locale, la finele anului 2010, a demarat implementarea proiectului „Dezvoltarea Capacității pentru Dezvoltare Regională și Cooperare Transfrontalieră în Republica Moldova”, susținut financiar de către Guvernul Germaniei, prin intermediul GIZ, pentru o perioadă de doi ani. Acesta are drept scop îmbunătățirea calității cooperării regionale și transfrontaliere, familiarizarea cu principalele instrumente de finanțare disponibile pentru FNDR și Fondurile UE pentru programele - transfrontaliere și transnaționale și cu procedurile specifice de aplicare prin sporirea capacităților în elaborarea proiectelor regionale și europene.

Programul de instruire ”Elaborarea proiectelor transfrontaliere” din cadrul proiectului se va desfășura în două etape. Prima etapă s-a desfășurat în RD Nord și s-a finalizat în luna decembrie 2011. Implementator al proiectului a fost desemnat Centrul Regional de Asistență și Informare a Organizațiilor Neguvernamentale CONTACT-Bălți. În urma seminarelor organizate au fost identificate mai multe concepte de proiecte, care vor fi înaintate spre finanțare din FNDR și Programele UE. A doua etapă a proiectului a demarat în RD Centru și Sud la finele lunii decembrie 2011 și se va finaliza în luna ianuarie 2012. Implementator al proiectului a fost desemnat Avenza Consulting. Modulele de instruire ale programului sunt organizate în contextul lansării celui de-al doilea apel de propuneri de proiecte în cadrul Programului Operațional Comun România-Ucraina-Republica Moldova 2007-2013.

De asemenea, în luna octombrie, în cadrul Programului Operațional Comun România – Ucraina - Republica Moldova 2007-2013, în RD Sud, Academia de Administrare Publică în parteneriat cu MDRC și ADR Sud, prin intermediul proiectului „Consolidarea Administrației Publice Locale conform standardelor și practicilor UE”, finanțat de UE, a organizat sesiuni de instruire pentru consolidarea capacităților autorităților publice locale în vederea managementului și elaborării proiectelor. La sesiunile de instruire au participat reprezentanți ai autorităților publice locale din raioanele Cimișlia, Leova, Basarabeasca, Căușeni și Ștefan Vodă.

3.2 Dezvoltarea propunerilor de proiecte

Conform Apelului-pilot de propuneri de proiecte de dezvoltare regională din 2010, au fost recepționate 135 de propuneri privind reabilitarea infrastructurii fizice, suportul pentru dezvoltarea business-ului mic și mijlociu în zona rurală, activitățile de mediu și atractivitatea turistică.

La decizia CRD-ilor în POR au fost incluse:

- 28 propuneri de proiecte pentru RD Nord;
- 62 propuneri de proiecte pentru RD Centru;
- 29 propuneri de proiecte pentru RD Sud.

În DUP, din totalul propunerilor de proiecte, au fost incluse 56 propuneri de proiecte, inclusiv:

- RD Nord – 19
- RD Centru – 23
- RD Sud – 14.

Proiectele incluse în DUP și finanțate din FNDR sunt monitorizate de către ADR și MDRC pe întreaga perioadă de implementare a acestora.

Pe parcursul anului au avut loc un șir de activități îndreptate spre dezvoltarea proiectelor incluse în POR și, respectiv în DUP, în vederea pregătirii acestora spre finanțare din FNDR. Astfel, ADR-le au organizat mai multe ședințe de lucru cu participarea aplicanților pentru îmbunătățirea proiectelor depuse.

Ca urmare a acestor activități, CNCDR, la ședința din 26.04.2011, a aprobat spre finanțare din FNDR încă 7 proiecte, inclusiv:

- 2 proiecte pentru RD Nord;
- 1 proiect pentru RD Centru;
- 4 proiecte pentru RD Sud.

Pentru implementarea proiectelor incluse în POR, permanent se lucrează în vederea identificării noilor donatori atât naționali cât și internaționali.

Astfel, în rezultatul aplicării către Ambasada Republicii Cehe a unor propuneri de proiecte cu caracter de consolidare a capacităților actorilor regionali din RD Nord, a fost

selectat proiectul ”Importanța studiilor de fezabilitate în consolidarea procesului de dezvoltare regională în Republica Moldova”, înaintat de către ADR Nord. Obiectivul general al proiectului este consolidarea capacităților locale în procesul de elaborare a studiilor de fezabilitate pentru proiectele investiționale.

Produs al acestui proiect a constituit broșura ”Esența studiului de fezabilitate”, elaborată în parteneriat cu ONG ”Consult Proiect”. Broșura oferă răspunsuri la astfel de întrebări cum ar fi: cerințele față de un studiu de fezabilitate (structură, conținut, capitole); procedura de elaborare a caietului de sarcini; sursele posibile de finanțare și accesare ale acestora.

3.3 Acordarea suportului ADR în implementarea proiectelor de dezvoltare regională

În conformitate cu Legea bugetului pentru anul 2011, cu rectificările ulterioare, în FNDR a fost alocată suma de 134,3 mil lei. Prin Decizia CNCDR din 14 noiembrie 2011, mijloacele FNDR au fost repartizate după cum urmează:

- 128 806,58 mii lei - pentru implementarea proiectelor de dezvoltare regională aprobate spre finanțare;
- 5 450,68 mii lei - pentru asigurarea activității ADR-ilor.

Astfel, pentru executarea deciziei respective din contul mijloacelor FNDR, pe parcursul anului 2011, a fost inițiată implementarea a 21 de proiecte de dezvoltare regională, a câte 7 proiecte în regiunile Nord, Centru și Sud.

În baza suportului acordat de către GIZ, ADR-le implementează alte 5 proiecte, valoarea căror constituie 14,8 mil. lei (ADR Nord – 2 proiecte, ADR Centru – 2 proiecte, ADR Sud – 1 proiect).

Cele 26 proiecte aflate în proces de implementare sunt divizate pe următoarele tipologii de proiecte:

- gestionarea deșeurilor menajere	– 8 proiecte;
- apă și canalizare	– 7 proiecte;
- drumuri	– 6 proiecte;
- eficiență energetică	– 2 proiecte;
- susținerea businessului mic și mijlociu	– 1 proiect;
- atractivitatea turistică	– 2 proiecte.

În vederea implementării cu succes a proiectelor de dezvoltare regională, au fost încheiate acorduri de implementare dintre actorii implicați în proces, s-au desfășurat concursuri de angajare a managerilor pe proiecte și ulterior instruirea lor. Au fost încheiate Acorduri de finanțare cu GIZ în vederea implementării proiectelor cu suportul acestora.

Elaborarea planurilor de implementare a proiectelor aprobate.

Pentru a asigura un proces stabil și echilibrat de implementare a proiectelor și a garanției de finanțare, au fost elaborate planurile de implementare pentru toate proiectele regionale care au obținut finanțare în anul 2011 atât din FNDR cât și GIZ.

Colaboratorii DRIDR au organizat mai multe ședințe de lucru și deplasări în teritoriu în vederea stabilirii structurii planului de implementare, responsabililor și termenilor de realizare. Până la moment a fost asigurat elaborarea și aprobarea planurilor de implementare pentru toate proiectele aprobate spre finanțare.

DGDR monitorizează procesul de efectuare a lucrărilor conform planurilor de implementare.

Tot pe parcursul perioadei de raportare, DGDR a facilitat lansarea proiectelor de dezvoltare regională pentru care a fost aprobată finanțarea, fiind asigurată coordonarea activității în cadrul evenimentelor, mediatizarea acestora prin intermediul mass-media regională și națională și prezentarea priorităților și obiectivelor stabilite în vederea implementării politicii de dezvoltare regională.

În cadrul lansării au fost prezentate proiectele și semnate Acordurile de implementare a acestora, fiind stabilite responsabilitățile atât ale ADR, cât și ale aplicațiilor și beneficiarilor pe parcursul derulării proiectelor.

Elaborarea planurilor de finanțare pentru proiectele aprobate spre finanțare

Întru asigurarea unei planificări a utilizării eficiente a mijloacelor alocate din FNDR, a fost acordat suport ADR-ilor la elaborarea planurilor de finanțare pentru proiectele aprobate, precum și în domeniul managementului financiar al proiectelor.

Planurile de finanțare au fost aprobate de către ministru, după care au fost înregistrate la Ministerul Finanțelor și introduse în baza de date a Centrului de calcul din cadrul ministerului respectiv. Planurile de finanțare atât pe proiecte, cât și a cheltuielilor operaționale ale ADR-ilor au fost transmise către agenții.

Organizarea achizițiilor publice, inclusiv la elaborarea documentelor de licitații.

ADR-ilor li s-a acordat asistența respectivă întru aplicarea corectă a prevederilor legale ce reglementează procedura de achiziții publice și a efectuării lucrărilor de construcție și proiectare.

Pe parcursul perioadei de raportare, specialiștii din cadrul DGDR, responsabili de domeniul achizițiilor publice, au efectuat mai multe vizite la ADR-ri, unde au fost consultați specialiștii în achizițiile publice în elaborarea documentației necesare. După elaborarea documentelor de licitație, de comun cu specialiștii în achizițiile publice din cadrul ADR, documentele de licitații au fost prezentate la AAP pentru a fi publicate în Buletinul Achizițiilor Publice.

Persoana responsabilă în achiziții publice din cadrul DGDR este inclusă în grupul de lucru cu drept de vot consultativ privind procedurile de deschidere și evaluare a ofertelor.

Pe parcursul anului 2011 specialiștii în achiziții publice au participat la 3 seminare în domeniu cu tematicile:

1. Seminar internațional privind achizițiile publice ale lucrărilor și serviciilor de construcții;
2. Instruirea organizată de Agenția achiziții publice ”Bazele electronice ale achizițiilor publice Proiect Pilot”;
3. Asociații de autorități contractante (contractul de societate civilă).

Cu suportul GIZ au fost organizate mai multe instruirii pentru specialiștii în achiziții din cadrul ADR și a fost acordat suport la soluționarea problemelor apărute în cadrul organizării achizițiilor.

Ca rezultat, în domeniul achizițiilor publice, de către agenții, prin intermediul grupurilor de lucru pentru achiziții publice, au fost desemnați și semnate contracte cu operatorii economici pentru efectuarea lucrărilor de construcție și/sau proiectare, procurare de bunuri și prestare a serviciilor în cadrul proiectelor de dezvoltare regională.

În urma desfășurării a 96 proceduri de achiziții publice, au fost încheiate 73 de contracte de achiziții publice pentru lucrări de proiectare, construcții și procurări de bunuri și servicii pentru implementarea proiectelor de dezvoltare regională, în valoare de 165 991.97 mii lei, din care pentru proiectele finanțate din FNDR – 161 661.09 mii lei, pentru proiectele finanțate de GIZ – 4 330.9 mii lei.

La elaborarea contractelor de achiziții publice, o atenție deosebită din partea MDRC a fost atrasă la stabilirea drepturilor și obligațiilor părților.

La toate ADR-le au fost efectuate controale ale dosarelor privind verificarea corectitudinii desfășurării procedurilor de achiziții publice. Pentru fiecare procedură de achiziție a fost elaborat câte un proces verbal în care au fost evidențiate principalele erori și formulate un șir de recomandări.

Monitorizarea corectitudinii utilizării mijloacelor financiare de către ADR

ADR-le au fost asistate de către DGDR în elaborarea Planurilor de activitate și bugetelor anuale ale acestora. În luna aprilie 2011 acestea au fost aprobate în cadrul ședinței CNCDR.

În scopul aplicării corecte a legislației financiar-contabile, pentru responsabilii din cadrul ADR-lor au fost organizate seminare de instruire. În cadrul ședințelor de instruire au fost acordate consultațiile de rigoare și oferite răspunsuri la întrebările participanților.

Concomitent, pe parcursul perioadei de raportare, ADR-lor le-a fost acordat suport metodologic și consultativ continuu în vederea evidenței contabile și managementului financiar. În acest context, au fost întreprinse următoarele măsuri: evaluarea și

monitorizarea evidenței contabile a agențiilor, depistarea neregularităților în executarea operațiunilor contabile, acordarea suportului consultativ în soluționarea neregularităților și acordarea asistenței tehnice ADR-lor, pentru planificarea activităților lor în vederea bugetării finanțelor pentru anul 2011 pentru activitatea lor operațională.

Este de remarcat că în anul 2011 Curtea de Conturi a efectuat auditul regularității gestionării resurselor FNDR din exercițiul bugetar 2010. Astfel, potrivit Raportului Curții, aprobat la 18.08.2011, situațiile financiare și patrimoniale, reflectate în Rapoartele financiare ale ADR-lor, prezintă, sub toate aspectele semnificative, o imagine adecvată și corespunzătoare pentru anul financiar care s-a încheiat la 31.12.2010.

Verificarea corespunderii sumelor alocate cu volumele de lucrări efectuate a proiectelor în curs de implementare.

Procurările din cadrul proiectelor de dezvoltare regională se efectuează în conformitate cu legislația națională în domeniul achizițiilor publice. Cheltuielile din cadrul proiectelor se efectuează în limita bugetului și a planurilor de finanțare aprobate. Debursarea mijloacelor financiare se efectuează după recepționarea actelor de execuție a lucrărilor sau a altor documente confirmative. Astfel, s-a verificat conformitatea sumelor solicitate de ADR cu cele stabilite prin decizia CNCDR privind alocarea mijloacelor financiare, cu planurile de finanțare aprobate și cu contractele încheiate.

În scopul evitării unor eventuale dublări, a fost elaborat un sistem de monitorizare, în baza căruia DRIDR a ținut evidența alocărilor de mijloace financiare, raportînd lunar despre gradul de valorificare conducerii ministerului. Concomitent colaboratorii DRIDR au efectuat mai multe vizite la locul implementării proiectelor în vederea verificării procesului de executare a lucrărilor, prestării bunurilor și serviciilor în cadrul proiectelor de dezvoltare regională.

În scopul asigurării calității îndeplinirii lucrărilor de proiectare și construcție, în cadrul proiectelor de dezvoltare regională au fost organizate 2 sesiuni de instruire pentru responsabilii din cadrul ADR. Aceștia au fost familiarizați cu cadrul normativ ce reglementează domeniul construcțiilor în Republica Moldova, etapele procesului de proiectare, precum și etapele procesului de executare a lucrărilor de construcție. Totodată, participanților li s-a explicat care sunt obligațiile beneficiarilor și operatorilor economici conform legislației în construcții și ce sancțiuni prevede încălcarea acesteia.

Pentru implementarea proiectelor finanțate din FNDR, au fost valorificate mijloace financiare în mărime de 117 660,5 mii. lei sau 91,35% din suma precizată la data de 14.11.2011, iar pentru cheltuielile operaționale ale ADR au fost valorificate 5323,28 mii lei, sau 95,83% la aceeași dată.

Tabelul 3. Gradul de valorificare a mijloacelor FNDR în semestrul I al anului 2011

mii lei

Nr	Denumirea ADR	Implementarea proiectelor			Cheltuieli operaționale ADR			Total		
		Planificat	Valorificat	Gradul valorificare %	Planificat	Valorificat	Gradul valorificare %	Planificat	Valorificat	Gradul valorificare %
1.	ADR Nord	43 805.7	39 424.27	90.0	1 745.01	1 665.51	95.44	45 550.71	41 089.78	90.21
2.	ADR Centru	36 822.14	34 604.10	93.98	1 736.50	1 651.47	95.10	38 558.64	36 255.57	94.03
3.	ADR Sud	48 178.74	43 632.14	90.56	1 969.18	1 906.30	96.81	50 147.92	45 538.44	90.81
Total		128 806.58	117 660.50	91.35	5 450.68	5 223.28	95.83	134 257.26	122 883.78	91.53

Nevalorificarea în întregime a mijloacelor financiare din FNDR este condiționată de:

- aprobarea planului de finanțare a ADR-ilor în luna mai (din cauza aprobării întârziate a legii bugetului de stat pentru 2011).
- tergiversarea înregistrării documentelor de licitație de către Agenția Achiziții Publice în perioada ianuarie-aprilie 2011
- apariția unor dificultăți în procesul de implementare a proiectelor și necesitatea modificării, expertizării documentației de proiect
- nerespectarea de către unii operatori economici a graficului de execuție a lucrărilor.

Gradul de valorificare a FNDR pe proiecte de dezvoltare regională este prezentat în anexa nr. 2.

3.2 Proiecte finalizate

Primul proiect de dezvoltare regională din întreaga țară, finalizat cu succes, a fost în orașul Basarabeasca. Proiectul “Repararea podului peste râul Cogâlnic de pe str. Matrosov și secțiunea de drum local adiacentă autostrăzii internaționale la Chișinău – Tarantino – Odesa, din orașul Basarabeasca” reprezintă un model în implementarea politicilor de dezvoltare regională care a creat condiții pentru transportul de tranzit a circa 100 000 de locuitori ai raioanelor Basarabeasca, Cimișlia, Hîncești, din municipiul Chișinău, satul Cioc – Maidan (Găgăuzia), satul Tvardița, raionul Taraclia care traversează frontiera cu Ucraina prin punctul internațional “Basarabeasca - Serpnevoe”. Acest obiectiv a fost realizat în 45 de zile și a costat circa 2 mil. lei, bani alocați din FNDR.

Podul peste râul Cogîlnic

3.3 Revizuirea Manualului Operațional al ADR-lor

Reieșind din experiența acumulată, lecțiile învățate în ceea ce privește implementarea proiectelor de dezvoltare regională, precum și ținând cont de recomandările Curții de Conturi, bazate pe rezultatele controlului efectuat, pe parcursul perioadei de raportare, colaboratorii DGDR au inițiat revizuirea MO al ADR. Au fost analizate și dezvoltate compartimentele ce țin de managementul financiar și resurse umane în cadrul ADR, achizițiile publice, comunicarea internă și externă ale agențiilor, colaborarea cu partenerii de dezvoltare, identificarea, dezvoltarea și implementarea proiectelor, ș.a.

Astfel prin ordinul Ministrului dezvoltării regionale și construcțiilor din 16 august 2011 au fost aprobate Manualele Operaționale ale ADR-lor.

OBIECTIVUL 4: Asigurarea transparenței în implementarea politicii de dezvoltare regională

4.1 Actualizarea paginii web a MDRC și monitorizarea actualizării paginilor web ale ADR. Monitorizarea evenimentelor desfășurate

În vederea asigurării transparenței în implementarea politicii de dezvoltare regională, MDRC a publicat pe pagina web și a mediatizat principalele evenimente ce au avut loc în domeniu. Printre acestea, putem enumera: aprobarea spre finanțare de către CNCDR a 21 proiecte de dezvoltare regională din mijloacele financiare ale FNDR, lansări de proiecte în cele trei regiuni, vizite de studiu, deplasări peste hotare în vederea realizării schimbului de experiență, preluare de bune practici, participări la conferințe, forumuri, colaborarea cu partenerii de dezvoltare, publicarea anunțurilor de angajări de personal, ședințele Consiliului de coordonare a asistenței externe, ședințe cu experții pe domenii în cadrul Strategiei UE a Regiunii Dunării, conferințele organizate de MDRC, etc.

Totodată, pe paginile web atât a MDRC cât și a ADR sunt plasate planurile și rapoartele de activitate, proiectele în derulare, partenerii de dezvoltare, proiectele aprobate în DUP, materiale promoționale, studii și analize, etc.

Pe paginile web ale ADR, în permanență, este mediatizat procesul de implementare a proiectelor de dezvoltare regională. De asemenea, ADR-le lunar plasează pe pagina web Buletinul informativ "Dezvoltarea regională", care reflectă activitatea acestora, evenimente importante din regiuni, ș.a.

4.2 Elaborarea Manualului de Identitate vizuală

Manualul de Identitate Vizuală a dezvoltării regionale în Republica Moldova va conține un sistem de instrucțiuni, reguli și recomandări de aplicare și dezvoltare a elementelor vizuale fundamentale din tot procesul de dezvoltare regională: semnătura vizuală (logo+slogan), culori acceptate, fonturi, atitudine vizuală și ton. Pentru a elabora acest Manual au fost înaintați termenii de referință și a fost angajat un consultat. În prezent se definitivează design-ul pentru principalele materiale ce sunt utilizate pentru promovarea și marcarea proiectelor și a imaginii dezvoltării regionale. În acest sens, sunt elaborate și prezentate formate pentru obiecte și materiale personalizate. Au fost elaborate modelele de banner, sticker, CD, prezentare Power-Point, și copertă pentru catalog/ghid/mapă iar la moment se lucrează asupra definitivării acestora.

Totodată, au fost elaborate 7 broșuri de promovare a Agențiilor, regiunilor și a activităților în domeniu, cu următoarele titluri:

1. Dezvoltarea regională. Imperativul pentru o Moldovă europeană.
2. Bine ați venit în Regiunea de Dezvoltare Sud.
3. Bine ați venit în Regiunea de Dezvoltare Centru.
4. Bine ați venit în Regiunea de Dezvoltare Nord.
5. Agenția de dezvoltare regională Sud. Partenerul dumneavoastră în regiunea de dezvoltare Sud a Republicii Moldova.

6. Agenția de dezvoltare regională Centru. Partenerul dumneavoastră în regiunea de dezvoltare Centru a Republicii Moldova.
7. Agenția de dezvoltare regională Nord. Partenerul dumneavoastră în regiunea de dezvoltare Nord a Republicii Moldova.

4.3 Ziua Europei la ADR-uri

În legătură cu desfășurarea Zilelor Europei pe parcursul a 2 săptămâni în luna mai, MDRC în colaborare cu ADR Nord, Centru și Sud au organizat un șir de evenimente consacrate acestei sărbători. În acest sens a fost organizată Ziua Ușilor deschise la toate ADR-le. La Bălți a avut loc o conferință studențească dedicată Zilei Europei și s-a desfășurat o masă rotundă cu tematica: ”Oportunități investiționale în RD Nord a Republicii Moldova pentru România și alte țări ale UE”.

Ziua Europei la Bălți

A fost creat un buletin informativ tematic, iar paginilor web ale ADR-lor și MDRC li s-a asigurat un aspect distinct cu simbolica UE. În cadrul acestor activități, MDRC și ADR-le au promovat realizările în dezvoltarea regională și au făcut cunoscut acest domeniu unui public cât mai vast, cetățenii avînd posibilitatea să vadă și să se informeze despre rolul, sarcinile și activitățile ADR-lor.

4.4 Participarea la expoziții

Masa rotundă în cadrul Moldexpo unde se prezintă potențialul turistic în regiuni

MDRC a participat în cadrul expozițiilor „Moldconstruct” și „Turism. Odihnă. Hoteluri” cu seminare la care avea posibilitatea să participe orice doritor. La cea din urmă expoziție, MDRC a organizat o masă rotundă la care a prezentat potențialul turistic în RD, proiectele ce promovează turismul. Evenimentul a fost organizat în colaborare cu ANTREC, cu participarea Agenției Naționale a Turismului.

4.5 Colaborarea cu sursele de informare în masă

Acțiunile de informare și comunicare privind dezvoltarea regională s-au încadrat în două dimensiuni. Prima dimensiune a încadrat acțiunile de informare și comunicare orientate spre: promovarea obiectivelor de dezvoltare regională; promovarea regiunilor; asigurarea transparenței privind valorificarea FNDR; promovarea activității MDRC și ADR, a doua dimensiune include activitățile de informare și comunicare întreprinse în contextul proiectelor concrete de dezvoltare regională ale ADR.

O mediatizare largă se efectuează prin intermediul presei electronice și a site-urilor de socializare, precum și informarea prin intermediul poștei electronice, stabilind astfel contacte directe cu actorii regionali și cu instituții, organizații interesate și implicate în domeniul dezvoltării regionale.

Într-o promovare a regiunilor de dezvoltare, precum și a activității ADR, agențiile organizează și desfășoară evenimente comune cu mass-media, reprezentanții APL de ambele nivele, reprezentanții societății civile așa cum ar fi mese rotunde, conferințe, ateliere de lucru. În cadrul acestor evenimente sunt elucidate atât rezultatele cât și perspectivele în domeniul dezvoltării regionale.

ADR-le au semnat mai multe acorduri de colaborare cu reprezentanții surselor de mass-media, astfel asigurând diseminarea informației într-un mod eficient și corect către diferite grupuri țintă din regiunile de dezvoltare.

Multitudinea de activități ale ADR-urilor în anul 2011 pot fi regăsite în comunicatele presei locale, regionale, naționale spre informarea și școlarizarea publicului larg.

OBIECTIVUL 5: Implementarea sistemului eficient, transparent de monitorizare și evaluare a implementării politicii de dezvoltare regională

5.1 Dezvoltarea și implementarea sistemului de monitorizare și evaluare a implementării politicii de dezvoltare regională

Întru implementarea sistemului respectiv a fost stabilită metodologia pentru monitorizarea și evaluarea măsurilor de susținere a dezvoltării regionale, care este parte componentă a MO-lor FNDR și ADR. Aceasta prevede proceduri de monitorizare, evaluare și raportare a activităților implementate și în curs de implementare.

Pe parcursul anului, reieșind din experiența și lecțiile învățate în implementarea politicii de dezvoltare regională, s-au efectuat modificări în MO-le ale ADR-lor, care ulterior au fost aprobate prin ordinul Ministrului dezvoltării regionale și construcțiilor din 16 august 2011.

Concomitent, prin ordinul Ministrului din 28 septembrie 2011, a fost aprobată Instrucțiunea privind monitorizarea și evaluarea măsurilor de susținere a dezvoltării regionale. Instrucțiunea respectivă constituie un ghid în monitorizarea și evaluarea politicii de dezvoltare regională, care explică nivelele de monitorizare și evaluare, nivelele și responsabilitățile de raportare, formularele de raportare lunară, trimestrială, semestrială, anuală privind monitorizarea proiectelor și programelor de dezvoltare regională, indicatorii de monitorizare ș.a.

La stabilirea formularelor de raportare privind monitorizarea proiectelor de dezvoltare regională, s-a conlucrat activ cu contabilii ADR-lor pentru a identifica și a stabili noțiuni conform documentației contabile.

Întru definirea criteriilor de determinare a disparităților din dezvoltarea regională și stabilirea mecanismului de repartizare a fondurilor publice între regiunile de dezvoltare, s-a colaborat cu ME în vederea aplicării IDAM, precum și cu BNS în vederea dezvoltării statisticii regionale.

Pentru identificarea indicatorilor de monitorizare regionali, MDRC în comun cu BNS, sunt încadrați în Programul Pilot de Dezvoltare Regională și Programul UE-12, ambele finanțate din fondurile UE. În cadrul acestora a fost înaintată propunerea de proiect privind dezvoltarea statisticii regionale, care a fost acceptată spre finanțare. De asemenea, în cadrul acestor programe se va examina posibilitatea de a crea și dezvolta sistemul informațional automatizat privind datele cu profil regional.

5.2 Monitorizarea și evaluarea implementării SNDR

În conformitate cu HG nr. 158 din 4 martie 2010 "Cu privire la aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare regională", în perioada ianuarie-februarie au fost prezentate rapoarte către membrii CNCDR și Guvern privind monitorizarea SNDR. Rapoartele respective reflectă activitățile realizate de către instituțiile de dezvoltare regională în anul 2011 întru implementarea politicii naționale de dezvoltare regională.

De asemenea, în perioada respectivă au fost elaborate rapoarte privind realizarea politicii de dezvoltare regională, reflectate în programele și planurile de activitate ale GRM.

Au fost înaintate propuneri pentru elaborarea Planului de activitate al MDRC pentru anul 2012, care este în concordanță cu planurile și programele de activitate ale Guvernului și aspirațiile Republicii Moldova de integrare în Uniunea Europeană.

Este de remarcat faptul că în perioada raportată MDRC a fost audiat în cadrul Comisiei parlamentare privind implementarea politicii de dezvoltare regională. Astfel, au fost audiate: executarea, funcționalitatea și eficiența Legii privind dezvoltarea regională nr.438 din 28.12.2006; procesul de elaborare al SNDR; atragerea de programe de asistență externă și internă; procesul de constituire a cadrului instituțional al dezvoltării regionale; activitatea CRD.

5.3 Monitorizarea și evaluarea implementării strategiilor de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud

Procesul de monitorizare a strategiilor regionale de dezvoltare se efectuează prin raportarea de către ADR a realizării planurilor anuale de activitate ale agențiilor. Astfel, pe parcursul anului ADR au raportat privind realizarea Planurilor anuale de activitate pentru 2010, precum și realizarea planurilor respective pentru semestrul I 2011. ADR au raportat referitor la succesele și insuccesele obținute la implementarea strategiilor.

Informația din rapoartele ADR privind implementarea SDR a fost generalizată într-un raport comun, care a fost prezentat membrilor CNCDR, plasat pe pagina web a MDRC, concomitent, a fost diseminat și partenerilor de dezvoltare.

5.4 Monitorizarea și evaluarea implementării proiectelor și programelor de dezvoltare regională

Pe parcursul anului s-a efectuat monitorizarea procesului de implementare a 26 proiecte de dezvoltare regională, inclusiv 21 proiecte finanțate din FNDR și 5 proiecte finanțate de GIZ în cadrul proiectului ”Modernizarea serviciilor publice locale”.

Procesul de monitorizare a proiectelor se efectuează în baza vizitelor regulate la locul realizării proiectului de către responsabilii pe proiect. Rezultatul acestor vizite este reflectat în note informative, rapoarte.

Pentru monitorizarea proiectelor de dezvoltare regională au fost elaborate formularele de raportare a procesului de implementare a proiectelor lunare, trimestriale. De asemenea, au fost elaborați indicatorii de monitorizare pe tipologiile de proiecte, ce reflectă prioritățile specificate în SDR Nord, Centru și Sud. Concomitent, pentru proiectele aprobate spre finanțare din mijloacele FNDR și din alte surse, au fost colectate valorile inițiale ale indicatorilor de monitorizare ai proiectelor.

În acest scop, au fost desfășurate ateliere de lucru la ADR-ri, în cadrul cărora au fost oferite consultațiile necesare pentru colectarea calitativă a valorilor inițiale ale indicatorilor pentru a pune baza de monitorizare a proiectelor.

Trimestrial, începînd cu trimestrul II, ADR-le au prezentat rapoartele de monitorizare a proiectelor conform formularelor de raportare aprobate. În rezultatul raportării, au fost efectuate vizite în teren spre a explica și clarifica greșelile comise în rapoarte.

Conform HG nr. 772 din 26 august 2010 ”Cu privire la aprobarea Documentului Unic de Program”, în prima jumătate a anului s-a raportat către Guvern despre monitorizarea și implementarea proiectelor incluse în DUP.

OBIECTIVUL 6: Consolidarea capacităților actorilor naționali și regionali în implementarea cu succes a strategiilor regionale de dezvoltare

Pe parcursul anului 2011 MDRC a asigurat dezvoltarea unui cadru comun de cooperare și consolidare a capacităților actorilor regionali în scopul asigurării mai bune absorbții a fondurilor structurale și naționale, destinate proiectelor de dezvoltare regională. Dezvoltarea capacităților actorilor regionali s-a realizat printr-o diversitate de evenimente, seminare de instruire, ateliere de lucru, conferințe tematice, lansări de proiecte, realizate de către ADR în comun cu colaboratorii MDRC pentru membrii CRD, reprezentanții APL, beneficiarii proiectelor în proces de implementare, agenții economici și ONG-uri, iar promovarea informației relevante pe marginea acestor evenimente s-a produs integral în sursele media.

Pentru consolidarea capacităților instituționale ale ADR-lor, prin decizia CNCDR din 26.04.2011, s-a hotărât majorarea statelor de personal ale ADR-lor. În rezultatul concursurilor lansate de către ADR, în cadrul acestora, la moment, activează câte 15 angajați.

6.1 Elaborarea Planului anual de instruire, în baza raportului de evaluare a necesităților în instruire elaborat de experții externi

Planul anual de instruire a instituțiilor de dezvoltare regională a fost elaborat în baza analizei necesităților de instruire pentru anul 2011. Aceasta prevede un șir de tematici de instruire, scopul și obiectivele instruirilor, participanții, perioada aproximativă propusă pentru desfășurare. Planul a fost elaborat, de asemenea, în baza propunerilor parvenite de la ADR-ri.

Totodată, în vederea încurajării ADR-lor în luarea unor decizii de sine stătător, DGDR a propus ADR-lor să dezvolte propriul plan de instruire, stabilind ca grupuri țintă angajații din ADR, APL și ONG din regiuni. Planurile respective au fost elaborate pentru o perioadă de un an cât și lunar.

În același context, a fost stabilit ca ADR-le să pregătească rapoarte de realizare a sesiunilor de instruire și alte evenimente realizate în vederea dezvoltării capacităților actorilor de dezvoltare regională, totodată în formă tabelară cu mențiunea persoanelor participante. Rapoartele respective sunt prezentate trimestrial, iar datele sunt analizate și incluse în rapoartele semestriale și anuale privind implementarea SNDR.

6.2 Realizarea sesiunilor de instruire în conformitate cu Planul anual de instruire

În vederea realizării Planului respectiv, s-a conlucrat activ cu instituțiile de dezvoltare regională, cât și cu partenerii de dezvoltare a MDRC. În acest context, au fost luate în calcul necesitățile curente de instruire ale angajaților ADR, care au fost dezvoltate sub formă de sesiune de instruire suplimentar la cele incluse în Planul pentru anul 2011.

În luna mai 2011, în conformitate cu decizia CNCDR, au fost suplinite statele de personal ale ADR-lor cu specialiști în domeniile planificare strategică și programare,

managementul proiectelor, comunicare, contabilitate, majorându-se de la 6 la 15 persoane. Personalul nou angajat urma a fi instruit în așa mod ca la rândul lor să poată consulta alți actori implicați în procesul de DR (APL de nivelul I și II, membrii CRD, societatea civilă).

Astfel, pe parcursul anului au fost realizate mai multe sesiuni de instruire, unde au participat toți angajații ADR și DGDR, precum și colaboratori ai altor subdiviziuni ale MDRC, autorități publice centrale și locale, reprezentanți ai sectorului non-guvernamental și economic, precum și alte evenimente importante pentru creșterea capacităților instituțiilor de dezvoltare regională. Sesiunile de instruire s-au desfășurat sub diferite forme, cum ar fi seminare informative, ateliere de lucru, mese rotunde, vizite de studiu organizate de MDRC, ministerele din țară cu domenii conexe dezvoltării regionale, partenerii de dezvoltare DFID, GIZ, EPTISA, organizații obștești, etc.

ADR Centru, în luna noiembrie, a organizat o vizită de studiu în cadrul proiectului „Asigurarea dezvoltării durabile și prevenirea poluării resurselor naturale prin reconstrucția stației de epurare a apelor reziduale, reconstrucția și extinderea rețelelor de apă și canalizare”, implementat în or. Călărași. În cadrul aceste vizite au participat reprezentanți ai autorităților publice locale de nivelul I și II, reprezentanți ai întreprinderilor municipale și prestatori de servicii comunale din toată Regiunea de Dezvoltare Centru (RDC). Obiectivul general al vizitei a fost schimbul de experiență și cunoștințe în domeniul aprovizionării cu apă și canalizare la nivel municipal și regional.

Vizita de studiu la stația de pompare, Călărași

6.3 Colaborarea cu alte subdiviziuni ale ministerului, cu alte autorități și instituții publice în procesul de instruire

În procesul de instruire au fost implicate atât subdiviziunile MDRC, cât și alte instituții ale administrației publice centrale de specialitate, cum ar fi: Cancelaria de Stat, Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Ministerul Mediului, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Agenția Națională a Turismului și altele.

Reprezentanții instituțiilor respective au participat în cadrul sesiunilor de instruire sub diferite forme, având rol de trainerii sau instruiți.

6.4 Inițierea și organizarea evenimentelor la nivel național și regional

Pe parcursul anului s-au pus bazele organizării unei conferințe internaționale, care ar avea ca scop determinarea gradului de implementare a politicii regionale, prin prisma realizărilor, oportunităților și problemelor cu care se confruntă autoritățile responsabile de implementarea politicii respective. Evenimentul urmează să aibă loc pe parcursul anului 2012, în cazul în care Ministerul va obține finanțare din partea donatorilor/partenerilor de dezvoltare. La conferință vor participa reprezentanți ai instituțiilor centrale, regionale și cele de nivel local, cât și experți internaționali în domeniul problemelor de dezvoltare regională.

Conferința națională ”Realizări și provocări în dezvoltarea regională în contextul cooperării internaționale”

Conferința națională în domeniul dezvoltării regionale

La 28 ianuarie 2011 s-a desfășurat Conferința națională ”Realizări și provocări în dezvoltarea regională în contextul cooperării internaționale”, la care au participat toți actorii în domeniul dezvoltării regionale și anume: prim-ministru, membrii CNCDR, reprezentanți ai autorităților publice locale și regionale, reprezentanți ai ONG-urilor, partenerii de dezvoltare, sectorul de afaceri, etc. Scopul conferinței a fost evaluarea progreselor în domeniul DR, trasarea de noi obiective în DR pentru 2011. De asemenea, conferința a marcat încheierea Proiectului DFID/SIDA “Moldova: Cooperare în Dezvoltarea Regională”. Acest Proiect a asistat Guvernul pe parcursul anilor 2008-2010 în lansarea politicii de dezvoltare regională și dezvoltarea capacităților instituționale pentru implementarea acestei politici.

Conferința națională cu genericul „Armonizarea strategiilor locale de dezvoltare social-economică cu strategiile naționale sectoriale”

La 27 octombrie 2011 s-a desfășurat Conferința națională „Armonizarea strategiilor locale de dezvoltare social-economică cu strategiile naționale sectoriale”, la care au participat toți actorii implicați în domeniu, cum ar fi: reprezentanți de la Cancelaria de Stat, Ministerul Mediului, Agenția Apele Moldovei, Agențiile de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud, președinții unor consilii raionale, parteneri de dezvoltare, ONG-uri cu activitate în domeniul aprovizionării cu apă și canalizare.

În cadrul conferinței a fost prezentată viziunea MDRC și MM referitor la transpunerea obiectivelor strategiilor naționale în documentele strategice locale și regionale. Totodată, cei prezenți au fost informați despre rezultatele preliminare ale metodologiei aplicate în procesul de actualizare a strategiilor locale de dezvoltare social-economică a raioanelor Rîșcani și Cahul, componenta aprovizionare cu apă și canalizare.

6.5 Colaborarea cu partenerii de dezvoltare în vederea contractării experților/instrucitori și a consultanților în diverse domenii

În vederea realizării planului anual de instruiți și a planurilor anuale de activitate, pe parcursul anului 2011, instituțiile de dezvoltare regională au fost susținute de GIZ. Astfel, în cadrul ADR-lor funcționează permanent 4 experți în implementarea proiectelor. De asemenea au fost angajați 2 experți pe termen scurt pentru consultare în domeniile managementului financiar și achizițiilor publice.

În același context, la Ambasada Republicii Cehe la Chișinău a fost depusă o propunere de proiect privind asistența tehnică în domeniul dezvoltării regionale. Astfel, MDRC a primit posibilitatea de a obține finanțare pentru realizarea unor sesiuni, contractare de experți în diferite domenii și a unor vizite de studiu în afara RM.

6.6 Organizarea instruirilor în domeniul cooperării transfrontaliere

În cadrul proiectului „Dezvoltarea capacității pentru dezvoltare regională și cooperare transfrontalieră în Republica Moldova”, finanțat de GIZ, în RD Nord a fost desfășurat un ciclu de sesiuni de instruiți, alcătuit din 7 sesiuni de instruire.

Pentru realizarea proiectului dat regiunea a fost divizată în 3 microregiuni, cu centrele în mun. Bălți, or. Soroca și or. Edineț. Implementator al programului de instruire a fost desemnat Centrul Regional de Asistență și Informare a Organizațiilor Neguvernamentale CONTACT-Bălți. Scopul proiectului constă în îmbunătățirea calității cooperării regionale și transfrontaliere, familiarizarea cu principalele instrumente de finanțare disponibile pentru FNDR și Fondurile UE ale Programelor - transfrontaliere și transnaționale și cu procedurile specifice de aplicare prin sporirea capacităților în elaborarea proiectelor regionale și europene. Beneficiari ai proiectului au fost APL de nivel I și II din Regiunea de dezvoltare Nord.

Lunar, pe parcursul a 7 luni ale anului 2011 au fost organizate seminare în fiecare din aceste trei microregiuni. În rezultatul acestor seminare au fost identificate noi concepte de proiecte, care vor fi înaintate spre finanțare din FNDR și Programele UE.

La etapa actuală, în cadrul proiectului „Dezvoltarea Capacității pentru Dezvoltare Regională și Cooperare Transfrontalieră în Republica Moldova” este organizat un program de instruire cu tematica ”Elaborarea proiectelor transfrontaliere”, în cadrul căruia sunt implicate APL de nivelul I și II din regiunile de dezvoltare Centru și Sud. Scopul acestui program este de a îmbunătăți calitatea proiectelor transfrontaliere în regiunile de dezvoltare și este organizat în contextul lansării celui de-al doilea apel de propuneri de proiecte în cadrul Programului Operațional Comun România-Ucraina-Republica Moldova 2007-2013.

OBIECTIVUL 7: Colaborarea eficientă cu partenerii de dezvoltare în atragerea și implementarea proiectelor investiționale și de asistență tehnică

O mare parte din activități întreprinse de către MDRC pe parcursul anului 2011 au fost realizate cu ajutorul partenerilor de dezvoltare. Astfel, cu suportul partenerilor de dezvoltare, pe parcursul anului 2011 s-au organizat mai multe seminare de instruire pe diverse domenii, la care au participat, în mare parte, tot personalul implicat în procesul de realizare a politicii naționale de dezvoltare regională, plus instruirii interne în cadrul DGDR și agențiilor, realizate cu sprijinul experților locali și internaționali, contractați de partenerii de dezvoltare.

7.1 Stabilirea domeniilor de asistență din partea partenerilor de dezvoltare

În perioada respectivă, s-au fortificat relațiile de colaborare cu diverși parteneri de dezvoltare internaționali la implementarea programelor și proiectelor de dezvoltare regională:

- Delegația UE în Republica Moldova;
- Departamentul pentru Dezvoltarea Internațională al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (DFID);
- Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ);
- Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID);
- Corpul Păcii SUA;
- Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (SIDA);
- Ambasada României;
- Ambasada Cehiei;
- Ambasada Poloniei.

Instituțiile de dezvoltare regională au asigurat implementarea cu succes a unui șir de proiecte de asistență tehnică și financiară în domeniul implementării strategiilor regionale de dezvoltare. Astfel, a continuat implementarea proiectelor:

- „Guvernarea deșeurilor –IEVP Est”, finanțat de UE- implementat în Regiunea Sud;
- „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova” – finanțat de GIZ pentru implementarea a 5 proiecte de dezvoltare regională în cele 3 regiuni de dezvoltare;
- „Dezvoltarea capacităților pentru dezvoltare regională și cooperare transfrontalieră în Republica Moldova” – finanțat de GIZ și implementat în RD Nord în parteneriat cu ADR Nord;
- „Moldova: Cooperare în dezvoltarea regională” – finanțat de DFID/SIDA și-a încheiat activitatea în februarie 2011.

De asemenea, întru realizarea politicii naționale de dezvoltare regională în Republica Moldova, pe parcursul anului 2011 s-au dus mai multe tratative cu diferite organisme, atât naționale, cât și internaționale în vederea stabilirii diverselor forme de parteneriat. În rezultatul acestor tratative au fost luate decizii concrete.

7.2 Proiectul Twinning „Consolidarea capacităților în dezvoltarea regională în Republica Moldova”

Proiectul este finanțat de UE și din trimestrul I 2012 va fi implementat cu suportul ministerelor omoloage din Franța și România în parteneriat cu ministerele sectoriale din Republica Moldova.

Pe parcursul anului, în cadrul diferitor ședințe, au fost stabilite obligațiunile, drepturile și responsabilitățile fiecărei din părți. La sfârșitul lunii noiembrie a fost semnat contractul de către liderii de proiect din ambele țări. Pentru notificare, contractul în 4 exemplare originale, a fost depus la Delegația Uniunii Europene la Chișinău.

Obiectivul general al acestui proiect este de a sprijini dezvoltarea și implementarea politicii de dezvoltare regională în Republica Moldova.

Scopul proiectului este de a consolida capacitatea instituțională a MDRC, CNCDR și FNDR.

Rezultatele obligatorii care trebuie atinse de către proiect sunt:

1. Îmbunătățirea structurii instituționale, a cadrului legislativ și regulator al dezvoltării regionale.
2. Integrarea într-un cadru de planificare a conceptelor de amenajare a teritoriului și dezvoltare regională integrată.
3. Consolidarea capacității MDRC, CNCDR în domeniul planificării dezvoltării regionale.

Durata maximă de implementare a proiectului este de 24 luni. La moment, sînt în proces de semnare contractul și planul de acțiuni de implementare a proiectului.

7.3 Proiectul DFID/SIDA ”Moldova: Cooperare în dezvoltare regională”

La începutul anului 2011 unul din principalii parteneri de dezvoltare a MDRC, proiectul „Moldova: Cooperare în dezvoltarea regională” finanțat de Guvernul Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, reprezentat de către DFID și Guvernul Suediei, reprezentat de către SIDA, și-a încetat misiunea cu o conferință internațională, unde au fost invitați ceilalți parteneri de dezvoltare existenți, sau cu care abia urmează să înceapă o oarecare colaborare. Ca rezultat, au fost obținute 6 studii pe diferite tematici, care cuprind o analiză complexă a situației curente în domeniul dezvoltării regionale, dar și recomandări concrete propuse spre implementare pentru a ameliora și a eficientiza procesul de implementare a politicii regionale.

7.4 Programul în domeniul dezvoltării locale și regionale în parteneriat cu USAID.

Pe parcursul anului au avut loc mai multe întrevederi și discuții cu reprezentanții oficiului USAID în Moldova în vederea stabilirii parteneriatului în implementarea unui nou program în domeniul dezvoltării locale și regionale. În luna iulie 2011 un grup de lucru format din reprezentanți ai Misiunii Regionale pentru Ucraina, Moldova și Belarus cît și reprezentanți SUA s-au aflat în Moldova pentru a lucra asupra primei etape a procesului

„Cadrul de Răspundere Financiară privind Cheltuielile Publice” (PFMRAF), Evaluarea Rapidă.

USAID s-a angajat să contribuie la consolidarea capacităților Moldovei în vederea îmbunătățirii eficacității și sustenabilității asistenței externe. În legătură cu aceasta, USAID/Moldova dorește să exploreze posibilitatea de a lucra cu Guvernul Moldovei, în special, cu FNDR și ADR-le. În acest sens, USAID va veni cu un suport bugetar la FNDR dacă toate evaluările vor fi desfășurate cu succes și Republica Moldova va da dovadă de capacitate și posibilitatea de a gestiona eficient banii și suportul ce va fi acordat.

7.5 Acordul de colaborare cu Corpul Păcii SUA din Moldova.

În perioada raportată, a fost semnat acordul de colaborarea cu Agenția guvernamentală a Statelor Unite ale Americii, Corpul Păcii SUA din Moldova. Prin intermediul Proiectului ”Dezvoltarea Agrobusiness-ului și Business-ului Rural”, ADR Nord și Centru beneficiază de asistență tehnică la dezvoltarea organizațională. În agențiile respective activează câte un reprezentat-voluntar al Corpului în domeniul dezvoltării locale și regionale. De asemenea, se va facilita crearea parteneriatelor la nivel local și regional în domeniul dezvoltării regionale. Voluntarii asistă specialiștii ADR în implementarea activităților curente și efectuează transfer de experiență și cunoștințe în domeniu.

7.6 Suportul de asistență tehnică acordat de Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională

Suportul de asistență tehnică în dezvoltarea regională va fi acordat de Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională în valoare de 3.6 mil. lei.

În rezultatul discuțiilor cu reprezentării SIDA la Chișinău, a fost acceptat extinderea proiectului GIZ ”Modernizarea serviciilor publice locale”, aflat în derulare, prin cofinanțarea propusă de Guvernul Suedez. Obiectivul general al colaborării propuse este de a îmbunătăți accesul echitabil al cetățenilor din cele trei regiuni de dezvoltare Nord, Centru și Sud, la principalele servicii publice. Domeniile de intervenție propuse ale contribuției suedeze la proiectul GIZ vor fi:

- Actualizarea Strategiilor de Dezvoltare Regională cu Planurile Regionale Operaționale;
- Dezvoltarea Liniilor de Proiect a Fișelor de Investiții;
- Dezvoltarea capacităților Agențiilor de Dezvoltare Regională;
- Dezvoltarea Capacității Consiliilor de Dezvoltare Regională.

7.7 Ajutor financiar nerambursabil acordat de România Republicii Moldova.

În cadrul unui program de asistență tehnică și financiară, Republica Moldova va beneficia de un ajutor financiar nerambursabil în valoare de 100 milioane de euro, acordat de România.

Regulamentul și ghidul aplicantului întru realizarea Acordului semnat între Guvernul României și Guvernul Republicii Moldova privind implementarea Programului respectiv se află spre examinare și aprobare la partea română.

7.8 Programul pilot de dezvoltare regională în cadrul Parteneriatului Estic

În 2011 a fost lansat Programul pilot de dezvoltare regională în cadrul Parteneriatului Estic Chișinău-Bruxelles pentru anii 2012-2013, finanțat din fondurile UE în valoare de 7 mil euro. Programul va contribui în mod structurat la realizarea programelor pe termen scurt, care vor sprijini coeziunea economică, socială și teritorială a statelor Parteneriatului estic (convergență în cadrul țărilor partenere), precum și va oferi asistență pentru susținerea procesului de integrare economică a partenerilor cu UE, susținând dezvoltarea lor economică (convergență cu UE). Programul dat se va axa pe două componente - statistica regională și planificarea regională și identificarea proiectelor

7.9 Programul UE-12

Programul UE-12 - o nouă inițiativă a Comisiei Europene privind eficientizarea asistenței acordate de către țările membre ale UE (cele 12 țări noi membre) țărilor în curs de dezvoltare.

A fost recunoscut faptul că eforturile comune ale UE în eficientizarea asistenței va da mai bune rezultate decât în cazul activității separate a țărilor membre și a Comisiei separat. Statele care au acceptat să finanțeze proiecte sunt: Slovacia, Estonia, România, Republica Cehă, Letonia, Polonia, Lituania, Ungaria.

Proiectele selectate de țările din cadrul Programului UE 12 sunt:

- Dezvoltarea societății civile. Scopul acestui proiect constă în consolidarea societății civile pentru o bună guvernare la nivel local, pentru combaterea corupției printre angajații administrației publice locale, precum și pentru a adopta reforme ce vor asigura dezvoltarea echilibrată a tuturor regiunilor țării.
- Proiect Twinning pentru ADR și CRD în vederea dezvoltării capacităților ADR-ilor, actualizării strategiilor de dezvoltare regională, precum și în vederea corelării Strategiei naționale de dezvoltare regională și cele sectoriale, incluzând metode, etape și instrumente necesare pentru elaborarea sau actualizarea strategiilor.
- Dezvoltarea capacităților Biroului Național de Statistică în domeniul statisticii regionale – o colaborare cât mai eficientă cu Institutul Național de Statistică din România în vederea preluării bunelor practici și împărtășirea experienței.

Aceste proiecte au fost identificate la cele 3 ateliere de lucru care au avut loc la Chișinău în cadrul Programului UE 12, cu participarea reprezentanților ministerelor sectoriale, ONG-ilor în domeniu și reprezentanții țărilor care și-au exprimat dorința de a se implica în finanțarea și implementarea anumite proiecte în domeniu.

7.10 Conlucrarea cu Agenția de cooperare internațională a Germaniei GIZ Moldova

GIZ este o organizație internațională care oferă soluții viabile, de perspectivă, pentru dezvoltarea economică, socială și ecologică în lumea globalizată. GIZ susține reformele

complexe, procesele de schimbare și ajută la îmbunătățirea condițiilor de trai și a perspectivelor.

Proiectul “Modernizarea serviciilor publice locale” în RM este implementat de către MDRC în parteneriat cu GIZ, prin intermediul ADR Nord, Centru și Sud. Proiectul, are ca parteneri și APL de nivelul I și II. Durata proiectului este de 5 ani și se divizează în 2 etape: I: 01.2010 – 06.2012; II: 07.2012 – 12.2014. Bugetul proiectului prevede până la 3 mil. euro pentru etapa curentă.

În cadrul proiectului dat, cu suportul GIZ, se implementează 5 proiecte, în valoare de 12.5 mil. lei:

- Regiunea de dezvoltare Nord - 2
- Regiunea de dezvoltare Centru - 2
- Regiunea de dezvoltare Sud - 1.

Au fost organizate ateliere de lucru, la care au participat aplicanții și beneficiarii proiectelor, în cadrul cărora au fost identificate soluții tehnice de realizare a proiectelor, s-a discutat asupra planurilor de implementare a acestora și altele.

Proiectul „Dezvoltarea Capacității pentru Dezvoltare Regională și Cooperare Transfrontalieră în Republica Moldova”, implementat de asemenea cu suportul financiar al GIZ, are drept scop îmbunătățirea capacităților pentru dezvoltarea regională și competenței autorităților publice regionale și locale din regiunea Nord a Moldovei în pregătirea și realizarea cooperării efective cu partenerii săi din regiune. Proiectul are o durată de doi ani (05/2010 – 04/2012). Costurile totale formează 290.000 EUR.

De asemenea, proiectul GIZ acordă asistență pentru elaborarea Manualului de Identitate Vizuală al MDRC.

7.11 Cooperarea cu proiectul UE “Gestionarea Deșeurilor – IEVP Est”

MDRC, în parteneriat cu Compania Spaniolă Internațională de Consultanță EPTISA, prin intermediul ADR Sud, implementează proiectul ”Gestionarea Deșeurilor – IEVP Est”. Bugetul total al proiectului regional este de 5,9 mil. euro (94,4 mil. lei) finanțat de UE.

Scopul proiectului este reducerea riscurilor asociate de managementul neadecvat al deșeurilor, prin promovarea consumului durabil și practicilor avansate de producere pentru sporirea beneficiilor sociale prin îmbunătățirea managementului deșeurilor și promovarea unor standarde avansate față de capacitățile de tratare a deșeurilor, dezvoltarea sistemelor de colectare și sortare, precum și sporirea reutilizării, reciclării și eliminării sigure a deșeurilor.

Proiectul respectiv, își aduce contribuția la implementarea proiectului „Eficientizarea managementului deșeurilor menajere solide din Regiunea Sud”, lansat în centrele raionale ale RD Sud. Pentru prima dată în opt orașe va fi introdus serviciul de colectare selectivă a deșeurilor și vor fi dezvoltate sisteme de colectare selectivă a deșeurilor. Totodată, în

cadrul proiectului vor fi desfășurate campanii de informare și conștientizare a locuitorilor despre pericolul gunoiștilor neautorizate și necesitatea de a participa activ în crearea unui mecanism eficient de colectare și evacuare a deșeurilor.

7.12 Strategia Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării

Strategia Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării a întrunit coordonatorii naționali pe cele 11 domenii prioritare în cadrul a 2 ședințe pentru a discuta despre evoluția țării noastre în cadrul SUERD și despre potențialele concepte de proiecte ce vor fi prezentate și dezvoltate împreună cu alte state din regiune. La una din ședințe s-au întâlnit coordonatorii naționali ai Republicii Moldova și României pentru a discuta participarea celor două țări în procesul de implementare a strategiei și specificul proiectelor care urmează a fi depuse. Totodată, România și-a împărtășit experiența în implementarea strategiei și a prezentat instituțiile care se ocupă de strategie.

7.13 Susținerea ADR-ilor în elaborarea și implementarea programelor UE de dezvoltare regională relevante

În acest context, în RD Nord, în cadrul proiectului „Dezvoltarea Capacității pentru Dezvoltare Regională și Cooperare Transfrontalieră în Republica Moldova”, finanțat de către GIZ, a fost desfășurat un ciclu de instruire (pentru mai multe detalii vezi pct. 6.6).

Cooperare cu reprezentanții Punctului Național de Contact din RM al Programelor de cooperare transfrontalieră, finanțat de UE

Pe parcursul perioadei de raportare, instituțiile de dezvoltare regională au ținut relații de colaborare cu Punctul național de contact în vederea informării persoanelor responsabile de proiectele de dezvoltare regională despre specificul programelor transfrontaliere, despre apelurile de propuneri de proiecte și termenul de depunere a acestora și altele.

MDRC cooperează activ cu Autoritatea comună de management și secretariatul tehnic comun din cadrul Programului de Cooperare Transfrontalieră România – Ucraina – Republica Moldova. Astfel, reprezentanții ministerului, în luna iunie curent, au participat la două foruri la Chișinău și Odessa, Ucraina. Acestea au reunit reprezentanți din cele trei țări implicate în program. Scopul evenimentelor a fost facilitarea identificării de parteneriate între organizațiile din aria eligibilă a programului în contextul următorului apel de propuneri de proiecte.

Prezentarea unui proiect strategic pentru Programul cooperării transfrontaliere din partea MDRC

MDRC a inițiat mai multe inițiative în vederea aplicării propunerilor de proiecte la programele UE.

Astfel a fost inițiată o colaborare cu Agenția de dezvoltare Est a Mării Negre, Turcia, în cadrul proiectului ”Businessul global integrat în regiunea Mării Negre”. Scopul proiectului strategic constă în inițierea contactelor directe între partenerii proiectului, precum și oamenii de afaceri din regiunile lor, promovarea imaginii regiunilor de

dezvoltare din RM. Solicitarea MDRC, de a participa ca partener în implementarea proiectului Agenției, a fost acceptată.

De asemenea, în cadrul Programului Operațional Comun România-Ukraina-Republica Moldova 2007-2013, a fost înaintată propunerea de proiect "Rîul Prut: alimentarea de la sursa de apă pentru satele de la frontieră".

Alte două proiecte, la care MDRC a fost acceptat ca partener, au fost "Sistemul integrat de management al calității apei pentru conservarea ecosistemului acvatic din Europa de Sud Est" în cadrul Programul Transnațional Sud Estul Europei și "Integrated Black Sea Business World" în cadrul Programului Bazinul Mării Negre.

ADR-le, de asemenea, sunt în căutarea surselor alternative de finanțare pentru proiectele de dezvoltare regională care nu au obținut finanțare din FNDR.

Astfel, ADR Sud a acceptat rolul de partener direct în două propuneri de finanțare și de partener asociat în cadrul unui proiect.

În cadrul Programului de cooperare transfrontalieră „Bazinul Mării Negre”, ADR Sud este în calitate de partener la proiectul „Rețele pentru dezvoltare durabilă în bazinul Mării Negre”, aplicant Centrul de Asistență a Autorităților Publice din Chișinău. Scopul acestuia este dezvoltarea capacităților administrative pentru elaborarea și punerea în aplicare a politicilor de dezvoltare locală și regională prin crearea și dezvoltarea unei rețele integrate a ADR-ilor din bazinul Mării Negre și reproducerea celor mai bune practici și inovații.

Un component al acestui proiect este dezvoltarea capacităților de management în asistența donatorilor externi și promovarea parteneriatului public-privat în proiectele de dezvoltare economică a regiunii. Beneficiari în cadrul proiectului: angajații ADR Sud, Nord și Centru, reprezentanți ai autorităților publice și ONG din regiune.

În cadrul proiectului "Promovarea capacităților administrative în lucrul cu grupurile social dezavantajate", aplicant Agenția de Dezvoltare Nord-Vest a regiunii Thessaloniki, Grecia, vor fi dezvoltate capacitățile reprezentanților autorităților publice locale în activitățile cu grupurile social dezavantajate. Proiectul vine să sprijine parteneriatele transfrontaliere pentru dezvoltarea economică și socială, bazată pe resursele combinate.

În cadrul Programului de cooperare transfrontalieră „Sud Estul Europei – al 4-lea apel”, ADR Sud a colaborat cu instituția „Via Donau” din Austria pentru proiectul “Convenția privind gestionarea deșeurilor pentru navigația interioară pe Dunăre”. Toate măsurile proiectului vizează dezvoltarea unei Convenții internaționale de transportare a deșeurilor pe Dunăre, care va armoniza gestionarea deșeurilor navale de-a lungul Dunării. Ținând cont de faptul, că în RD Sud activează portul internațional Giurgiulești, ADR a considerat oportun obținerea de abilități în acest domeniu. În cadrul proiectului nominalizat ADR Sud va fi în calitate de partener asociat.

Concomitent menționăm faptul că Republica Moldova, participând ca partener în cadrul proiectelor aplicate spre finanțare din programele UE, este obligată să vină cu o contribuție financiară în mărime de 10% din costul proiectului. Cu regret, actualmente nu este identificată sursa posibilă de achitare a contribuției. Din aceste considerente multe propuneri de proiecte, elaborate mai ales de autoritățile publice locale, care un buget anual foarte limitat, nu sunt acceptate spre finanțare. Dar, într-același timp, implementarea proiectelor respective poate contribui semnificativ la dezvoltarea comunităților din țara noastră. Acesta a fost motivul pentru care propunerile înaintate de către MDRC, nominalizate mai sus, au fost respinse.

7.14 Colaborarea dintre ADR din Republica Moldova și ADR din România

ADR Nord a încheiat un Memorandum de înțelegere cu ADR Nord-Est din Piatra Neamț, România.

Principalele obiective ale Memorandumului de înțelegere încheiat sunt:

- Obținerea unei dezvoltări social-economice echilibrate în raport cu alte regiuni ale țării;
- Consolidarea oportunităților financiare, instituționale și umane pentru dezvoltarea regională;
- Consolidarea ambelor structuri instituționale prin dezvoltarea capacităților și schimb de experiență;
- Facilitarea parteneriatelor între reprezentanții autorităților și instituțiilor publice ce activează în aria regiunilor de dezvoltare ale părților.

Semnarea Memorandumului de înțelegere între ADR Nord, Republica Moldova și ADR NORD-EST, România

Prin încheierea Memorandumului de înțelegere se dorește crearea unui parteneriat eficient în vederea inițierii și implementării ulterioare a acțiunilor comune orientate spre stabilirea unei colaborări durabile și de succes între ADR Nord, Republica Moldova și ADR Nord-Est, România.

În cadrul vizitei, specialiștii ADR Nord din Moldova au participat la un program de instruire de două zile, care a cuprins principalele etape din managementul proiectelor. Experiența acumulată va fi aplicată în cadrul implementării proiectelor regionale.

De asemenea, au fost stabilite relații cu ADR Vest, Timișoara, România, prin semnarea Protocolului de colaborare dintre RD Nord a Republicii Moldova și RD Vest a României. Protocolul a fost încheiat în vederea realizării și dezvoltării de proiecte comune, specifice domeniului eficienței energetice, precum și în scopul stabilirii relațiilor de parteneriat între cele două Agenții.

Pentru consolidarea parteneriatul cu ADR Vest, Timișoara, România, în cadrul proiectului „Generarea impactului politicilor transnaționale privind soluții de eficiență energetică aplicate la nivel local și sprijinite de către administrațiile publice” din Programul Sud Estul Europei, ADR Nord, în calitate de partener ENPI, a elaborat subproiectul: „Consolidarea capacităților pentru actorii regionali în domeniul eficienței energetice, prin transferul transnațional de practici de succes” în cooperare cu partenerii români. În termenii solicitați, au fost remise către ADR Vest toate documentele solicitate.

Semnarea Protocolului de colaborare între RDN, Moldova, și RD VEST, România

7.15 Diversificarea instrumentelor și mecanismelor de finanțare a proiectelor de dezvoltare regională.

În vederea diversificării instrumentelor și mecanismelor de finanțare a fost elaborat mecanismul, potrivit căruia proiectele de dezvoltare regională pot fi finanțate atât prin intermediul FNDR, cât și prin transferurile efectuate direct ADR.

Drept exemplu al mecanismului de finanțare a proiectelor prin intermediul ADR, este colaborarea cu GIZ, care în anul 2011 a inițiat implementarea a 5 proiecte în valoare totală de 700.000 euro, suma fiind alocată de către partenerul de dezvoltare direct pe conturile bancare ale ADR.

Achizițiile publice pentru proiectele respective se desfășoară în baza legislației naționale în domeniul achizițiilor publice, care recent a fost analizată sub aspectul conformității cu practicile europene.

De asemenea, în baza mecanismului de finanțare respectiv, de către un alt partener de dezvoltare, USAID, este examinată posibilitatea finanțării proiectelor, care la moment evaluează procesul de debursare a mijloacelor destinate proiectelor de dezvoltare regională.

OBIECTIVUL 8: Schimb de experiență internațională

8.1 Vizita de studiu în domeniul statisticii regionale în Regatul Unit al Marii Britanii
Reprezentanții MDRC, în comun cu reprezentanții ME și BNS, au efectuat o vizită de studiu în Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord.

Vizita de studiu în regatul Unit al Marii Britanii

Evenimentul a fost organizat de proiectul DFID/SIDA "Moldova: Cooperare în dezvoltarea regională" cu sprijinul logistic al Oxford Policy Management, Marea Britanie.

Scopul vizitei a fost familiarizarea cu organizarea și utilizarea statisticii regionale în Marea Britanie și preluarea bunelor practici.

În cadrul vizitei s-a luat cunoștință cu sistemul de organizare a statisticii naționale și regionale; nivelele de guvernare a statisticii;

responsabilitățile statisticii naționale și regionale.

De asemenea, participanții la vizita de studiu au luat cunoștință cu experiența acumulată de către instituțiile de dezvoltare regională britanice în domeniul utilizării statisticii regionale, prin elaborarea diferitor analize economice la nivel de regiuni și luare de decizii în baza datelor statistice regionale privind alocarea mijloacelor financiare pentru implementarea proiectelor și programelor investiționale.

Participanții la vizita de studiu au fost informați despre abordările politicii regionale britanice, despre parteneriatele locale de antreprenoriat care actualmente sunt în proces de creare, despre politica regională a UE și ajutorul de stat efectuate în baza datelor statistice.

8.2 Conferința internațională "Crearea și funcționarea Centrelor de prestare a serviciilor administrative în Ucraina", Kiev, Ucraina

În perioada 10-11 februarie 2011, reprezentantul DGDR a efectuat o deplasare în capitala Ucrainei pentru a participa la Conferința "Crearea și funcționarea Centrelor de prestare a serviciilor administrative în Ucraina". Evenimentul a fost organizat de către Centrul de reforme politico-legale al Ucrainei, reprezentanța din Ucraina a Societății germane pentru cooperare internațională (GIZ) și alte organizații donatoare.

Scopul conferinței a fost facilitarea schimbului de experiență referitor la crearea și funcționarea centrelor de prestare a serviciilor administrative (CPSA), dezvoltarea rețelei de orașe-lideri din Ucraina, care au creat asemenea centre și soluționarea problemelor comune apărute în procesul de creare și funcționare a CPSA.

Astfel, în cadrul Conferinței au fost prezentate experiențele mai multor orașe din Ucraina în domeniul creării și funcționării CPSA, precum și experiențele în acest domeniu a unor

orașe din Germania, Armenia și Georgia în acest scop. Concomitent, în cadrul evenimentului au fost prezentate perspectivele dezvoltării guvernării electronice în țara vecină, exemple de programe și aplicații în vederea asigurării funcționalității CPSA, precum și prezentat suportul acordat de GIZ la crearea Centrelor.

8.3 Seminarul „Construcția și gestionarea zonei de dezvoltare a țărilor vorbitoare de limba rusă”, Beijing, Shenzhen, Republica Populară Chineză

În perioada 16 iunie – 29 iunie 2011, un reprezentant al DGDR a participat la seminarul respectiv.

În cadrul vizitei, acesta a fost familiarizat despre specificul creării și administrării zonelor economice de dezvoltare din China, politica de atragere a rezidenților în acest zone, dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, politica de atragere a investițiilor străine, precum și despre măsurile statului Chinez în vederea asigurării unei dezvoltări economice durabile și echilibrate.

Concomitent, au fost vizitate unele zone de dezvoltare din or. Beijing și or. Shenzhen, unde a fost informat despre specificul de activitate al acestora, cadrul legal ce reglementează activitatea zonelor, responsabilitățile instituțiilor implicate în asigurarea desfășurării procesului de producție în cadrul zonelor, facilitățile de care beneficiază rezidenții, precum și despre rolul statului și autorităților locale în procesul de planificare și administrare a zonelor.

8.4 A doua conferință internațională în domeniul depășirii disparităților regionale, or. Arandjelovac, Serbia

Reprezentanții DGDR, în luna mai curent, au participat la Conferința internațională din or. Arandjelovac, Serbia, organizată de către Ministerul Economiei și Dezvoltării Regionale în parteneriat cu Oficiul de integrare europeană al Serbiei. La conferință au participat mai mult de 200 persoane din 15 țări.

Principalele concluzii și recomandări ale conferinței în domeniul implementării politicii dezvoltării regionale au fost expuse în documentul de bază, care este numit Agenda Arandjelovac. Unele din cele mai importante recomandări ale conferinței țin de dezvoltarea și promovarea parteneriatelor la nivel central și regional în implementarea politicii de dezvoltare regională; dezvoltarea capacităților naționale și antrenarea lor în implementarea programelor și proiectelor UE; excluderea dezvoltării sistemelor paralele de valorificare a fondurilor europene.

8.5 Vizită de studiu în cadrul Programului Pilot de dezvoltare regională

În perioada 02-15 octombrie reprezentanți din cadrul DGDR și ADR au efectuat o vizită de studiu în Letonia, Belgia și Luxemburg, organizată de DG Regio al Comisei Europene. Scopul acestei deplasări l-a constituit preluarea de bune practici și cunoașterea experienței statelor vizitate în implementarea politicii regionale. În cadrul întrevederilor s-a discutat despre planificarea strategică a fondurilor europene, asistența financiară de

preaderare și post-aderare, managementul sistemului informațional, controlul achizițiilor publice, proiecte finanțate din fondurile europene.

Delegația a participat și la ce-a de IX-a săptămână europeană a Regiunilor și Orașelor, Zilele Ușilor Deschise în dezvoltarea regională. În cadrul evenimentului au fost organizate 111 ateliere de lucru și dezbateri desfășurate în perioada 10-13 octombrie la Bruxelles. La sesiunea cu tematica "Politica de Coeziune în cadrul Parteneriatului Estic" un reprezentant din cadrul delegației moldave a prezentat progresele și provocările dezvoltării regionale în Republica Moldova.

Vizita de studiu în Letonia și Belgia

Un moment important în cadrul vizitei, l-a constituit întrederea la Eurostat, Luxemburg.

Aici, delegația moldavă a avut șansa de a stabili legături cu reprezentanții de la oficiul de statistică al UE. Totodată, a fost prezentată misiunea Eurostat, subdiviziunile, cadrul legal de activitate a instituției, sistemul statistic european, euro-indicatorii, ș.a. a fost prezentată statistica în contextul Politicii Europene de Vecinătate.

8.6 Participarea în cadrul atelierului de lucru cu genericul: "Reforma administrației publice la nivel local și regional" din orașul Harcov, Ucraina

Reprezentanții DGDR și ADR Nord, Centru, Sud au participat în cadrul unui atelier de lucru, cu genericul "Reforma administrației publice la nivel local și regional", în orașul Haricov, Ucraina.

Delegația Republicii Moldova în cadrul atelierului de lucru

Atelierul de lucru a fost organizat de către Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Cehe și Comisia Europeană, în cadrul Parteneriatului Est European pentru platforma: "Reforma Administrației Publice".

În cadrul atelierului de lucru au fost discutate și prezentate experiențele tuturor țărilor membre ale Parteneriatului Estic European în domeniile pasibile reformelor administrației publice la nivel

local și regional:

- eliminarea disparităților socio-economice dintre regiuni;
- descentralizare;
- autonomia financiară a instituțiilor administrative locale și regionale;
- e-guvernare;

- cooperarea între autoritățile centrale, societate civilă și cetățeni, precum și participarea acestora la luarea deciziilor la nivel local și regional.

De asemenea, participanții atelierului de lucru au fost informați despre practicile și experiența țărilor europene referitor la toate domeniile susmenționate.

8.7 Al II-lea Forum European anual de Cooperare Transfrontalieră pentru o Europă liberă, or. Elblag, Polonia

La 18 noiembrie curent, reprezentanții DGDR au participat la Forumul II European al Cooperării transfrontaliere, desfășurat în or. Elblag, Polonia.

Acest Forum a fost organizat de Institutul pentru Stabilitate și Dezvoltare din Praga, Republica Cehia, sub auspiciul Ministerului Afacerilor Externe al Poloniei în colaborare cu Regiunea Kaliningrad, Federația Rusă și a avut drept scop promovarea dialogului interactiv care ar facilita libera circulație a cetățenilor din regiunile de frontieră interstatale, încurajarea finanțării activităților de colaborare transfrontalieră, precum și întărirea capacităților administrațiilor publice locale, businessului și a ONG-urilor pentru participare în astfel de cooperare.

La forum au participat circa 100 de reprezentanți din 15 țări ale Europei Centrale și de Est, care fac parte atât din instituțiile statale atât și reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale și a businessului din aceste țări.

Forumul a fost încheiat prin adoptarea unei declarații către Instituțiile Europene, precum și Guvernele celor 15 țări din Europa de Est - participante la procesul de cooperare din această regiune, prin care s-a solicitat:

- accelerarea și coordonarea eforturilor comune focusate spre sporirea managementului transfrontalier care va spori și va accelera posibilitatea de traversare a frontierelor de către persoane și bunuri;
- consolidarea diferitor forme de cooperare transfrontalieră;
- suportul la crearea unui spațiu informațional comun al țărilor UE cu vecinii din estul Europei, care va facilita schimbul de date statistice în vederea stabilirii indicatorilor de măsurare a cooperării transfrontaliere;
- utilizarea oportunității de planificare a procesului bugetar al țărilor membre UE pentru sporirea finanțării cooperării în acest domeniu;

Concomitent, reprezentanții țărilor participante, au expus disponibilitatea lor în vederea continuării și aprofundării relațiilor de colaborare cu Republica Moldova.

8.8 Seminarul regional ”Promovarea bunei guvernări și a gestiunii financiare la nivel local”, organizat în orașul Kiev, Ucraina

Reprezentantul DGDR a participat la seminarul regional, care a fost organizat de Misiunea OSCE și a avut drept scop abordarea comună a aspectelor ce țin de managementul financiar, descentralizarea fiscală, achizițiile publice, precum și

familiarizarea participanților cu bunele practici de guvernare locală și cu procesul de descentralizare locală în derulare.

La seminarul regional au participat reprezentanți ai ministerelor de resort din Armenia, Albania, Belarus, Bosnia și Herțegovina, România, Serbia, Slovenia, Ucraina, experți ai misiunii OSCE, responsabili de domeniile descentralizării și guvernării locale, problemele finanțelor publice, experți ai Consiliului Europei.

Concomitent, au fost invitați pentru a prezenta informația despre succesele și unele aspecte de funcționare a organelor publice locale în procesul de descentralizare, primarii orașelor Slavutici și Vinnița din Ucraina.

În cadrul sesiunilor, de către experții OSCE și Consiliului Europei au fost prezentate viziuni și abordate aspecte ce țin de: importanța bunei guvernări locale, impactului crizei financiare din Europa asupra guvernării locale, descentralizarea financiară ca parte componentă a reformei guvernamentale, transparenței în procesul decizional, integrității patrimoniale în cadrul guvernării locale, cooperării transfrontaliere.

Reprezentanții țărilor invitate au fost solicitați să prezinte o informație despre procesele de descentralizare și guvernare locală din țările pe care le reprezintă, precum și despre problemele cu care se confruntă în cadrul implementării proiectelor de acordare a autonomiei locale.

La discuțiile și dezbaterile desfășurate în cadrul sesiunilor, s-a efectuat un schimb de opinii pe subiectele abordate, care au facilitat perceperea informațiilor prezentate și care a contribuit la formarea unor viziuni noi față de procesul de descentralizare.

8.9 Atelierul de lucru „Moderarea – o abordare eficientă pentru organizarea și conducerea evenimentelor de grup”, Leipzig, Germania

În luna decembrie curent, reprezentanții DGDR au participat la atelierul de lucru „Moderarea – o abordare eficientă pentru organizarea și conducerea evenimentelor de grup” organizat în Leipzig-Zschortau, Germania.

Atelierul de lucru a fost organizat de Ministerul Federal al Cooperării Economice și Dezvoltării în colaborare cu GIZ, în cadrul programului „Integrarea în UE a țărilor din Sud-Estul Europei” în vederea dezvoltării capacităților umane.

Pentru participare au fost invitați reprezentanți din Albania, Bosnia și Herțegovina, Croația, Kosovo, Macedonia, Montenegro și Serbia.

În cadrul seminarului au fost realizate o serie de exerciții practice, foarte importante pentru a dezvolta abilitățile moderatorilor de a conduce un eveniment moderat. În paralel, au fost oferite diverse informații teoretice, materiale didactice în vederea oferirii suportului pentru moderatorii începători.

Totodată, atelierul de lucru a oferit posibilitate participanților să facă schimb de experiență, în funcție de domeniul de activitate a fiecăruia, astfel încât aceștia activează în domeniul dezvoltării regionale, practică activitate de întreprinzător, angajați în cadrul proiectelor de asistență tehnică (preponderent GIZ).

La sfârșitul atelierului de lucru participanții au primit certificate care atestă faptul că au participat la un curs de pregătire a moderatorilor de evenimente de grup.

8.10 Vizita de studiu a delegației din Republica Moldova în România organizate de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei

În perioada 28.11 – 02.12.2011 de către Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei în Moldova, a fost organizată vizita de studiu în România în cadrul căreia au participat specialiștii în achiziții publice din cadrul ADR, reprezentanții AAP și reprezentanții MDRC.

Vizita de studiu a inclus preluarea experienței române în domeniul achizițiilor publice locale, promovarea și dezvoltarea unor instrumente și structuri pentru managementul achizițiilor publice, vizitarea instituțiilor unde se implementează astfel de management cu succes: Agenția de Dezvoltare Regională din Constanța, Consiliul Județean Tulcea, Autoritatea Națională pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice (ANRMAP), Sistemul electronic de achiziții publice (SEAP) și Consiliul Național pentru Soluționarea Contestațiilor (CNSC).

8.11 Schimb de experiență în Federația Rusă

În perioada 31 mai - 02 iunie 2011, directorul ADR Sud a participat la Conferința internațională tratarea și eliminarea deșeurilor solide, organizată de către Asociația internațională deșeurilor solide în or. Moscova, Federația Rusă.

În cadrul Conferinței au fost prezentate cele mai performante tehnologii în domeniul eliminării deșeurilor solide, experiențele țărilor avansate la acest compartiment cu referire la activități de conștientizare a populației în domeniul colectării selective a deșeurilor solide, construcția platformelor și gunoștilor de proporții mari, funcționarea eficientă a fabricilor de reciclare a deșeurilor solide, etc.

S-a vizitat expoziția organizată de țara gazdă, unde au fost expuse modelele cele mai noi de containere, autospeciale, tehnologii de tratare și purificare a apelor reziduale, modele de gunoști și tehnologii de construcție a acestora, etc.

Au fost întreprinși pași concreți în stabilirea relațiilor de colaborare cu diferite companii, potențiali parteneri pentru beneficiarii FNDR, care efectuează lucrări de elaborare a proiectelor tehnice, implementarea lucrărilor propriu-zise în toate domeniile ce țin de protecția mediului.

În rezultatul vizitei au fost obținute cunoștințe noi în domeniul gestionării corecte a deșeurilor menajere solide, materiale informative utile pentru specialiștii Agenției și beneficiarii de proiect.

8.12 Schimb de experiență în România

În perioada 27 iunie - 1 iulie 2011, specialistul în elaborarea, implementarea și monitorizarea proiectelor din cadrul ADR Sud a participat la cursul de instruire Training of Trainers în cadrul proiectului “Dezvoltarea administrației publice locale spre standardele UE și bune practice”, care s-a desfășurat în Iași, România.

Scopul instruirii a fost pregătirea beneficiarilor actuali și potențiali ai Programului

Reprezentanții Republicii Moldova la cursul de instruire din Iași, România.

Operațional comun România-Ukraina-Moldova cu privire la cerințele și procedurile de elaborare și implementare de proiecte.

În rezultatul instruirii participanții din țările partenere la proiect, România, Ucraina, Republica Moldova și-au format o înțelegere comună asupra procesului de pregătire și implementare cu succes a proiectelor transfrontaliere, au făcut cunoștință cu aspecte practice și exemple de proiecte cu finanțare externă.

8.13 Schimb de experiență în Turcia

În perioada 04 - 06 mai 2011, directorul ADR Sud a participat la *Forumul de Parteneriat în cadrul Programului Operațional Comun "Bazinul Mării Negre 2007-2013"*, organizat de către Autoritatea Comună de Management al Programului Operațional Comun pentru Bazinul Mării Negre 2007-2013, în parteneriat cu Ministerul Economiei al Armeniei, Secretariatul General pentru Afaceri Europene al Turciei și Inițiativă pentru Consolidarea Capacităților Regionale (RCBI). Evenimentul s-a desfășurat în orașul Istanbul, Turcia. Scopul forumului: facilitarea creării parteneriatelor durabile și dezvoltarea ideilor de proiecte în contextul celui de al doilea apel pentru propuneri de proiecte în cadrul Programului Operațional Comun pentru Bazinul Mării Negre 2007- 2013.

În cadrul vizitei s-a reușit identificarea partenerilor eligibili în implementarea proiectelor din Turcia, România și Bulgaria. Specialiștii internaționali au oferit consultanță referitor la corectitudinea elaborării și aplicării proiectelor la programele europene.

8.14 Vizită de Studiu în Olanda

Un specialist în elaborarea, implementarea și monitorizarea proiectelor din cadrul ADR Sud a efectuat, în perioada 04 - 23 iulie 2011, o vizită de studiu în Olanda, unde a cunoscut experiența țării în domeniul gestionării deșeurilor solide.

Pentru reprezentanții Republicii Moldova, cursul a fost susținut financiar de către Guvernul Germaniei, prin intermediul Proiectului GIZ „Modernizarea serviciilor publice din Moldova” și a întrunit specialiști în domeniul gestionării deșeurilor din 27 țări în curs de dezvoltare.

Scopul cursului de scurtă durată desfășurat în Unesco-ihe, Delft, Olanda a fost de a defini și implementa soluții integrate pentru gestionarea corectă a deșeurilor menajere solide din mediul urban, de a contribui la instituirea unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor solide în Republica Moldova.

În perioada desfășurării cursului au fost discutate subiecte, care țin de aspectele tehnologice: colectarea de deșeuri menajere; de transfer, reciclare, compostare, digestie anaerobă; recuperare de energie; incinerare; de gestionare a deșeurilor periculoase și de eliminare a acestor deșeuri. Aspecte non-tehnologice: elaborarea de politici, legislație, aranjamentele instituționale și financiare; implicarea părților interesate și privatizarea serviciilor de gestionare a deșeurilor solide.

De asemenea au fost învățate practicile de gestionare a deșeurilor solide la nivel mondial prin prelegeri, studii de caz și vizite în teren.

8.15 Vizită de Studiu în România și Germania privind alimentarea cu apă și canalizare și procesul de regionalizare al acestor servicii

În perioada 29 august - 10 septembrie 2011, reprezentanții MDRC și ADR au participat într-o vizită de studiu privind regionalizarea serviciilor de apă și canalizare, în România și Germania. Vizita a fost organizată pentru reprezentanții grupului de lucru care participă la actualizarea Strategiilor de dezvoltare socio-economică, compartimentul aprovizionare cu apă și canalizare, a raioanelor Cahul și Rîșcani, în cadrul Proiectului GIZ „Modernizarea serviciilor publice locale”. Delegația a cuprins și reprezentanți ai autorităților publice centrale, locale și ai operatorilor de apă și canalizare din raioanele respective, structuri care ar putea contribui la reforma instituțională și procesul de regionalizare în sectorul serviciilor publice de apă și canalizare în Moldova. Scopul vizitei a fost de a cunoaște experiența celor două țări în domeniul regionalizării serviciilor de apă și canalizare și preluarea bunelor practici.

Printre principalele aserțiuni desprinse în timpul discuțiilor, sunt și avantajele regionalizării serviciilor de alimentare cu apă și canalizare: managementul mai profesionist al companiei de apă; protecția surselor de apă; reducerea risipei de apă; minimizarea investițiilor; asigurarea durabilității; îmbunătățirea calității serviciilor furnizate; eficientizarea costurilor infrastructurii locale de apă și serviciilor de apă prin centralizarea sistemului; creșterea regională echilibrată.

8.16 Preluarea practicilor de succes în dezvoltarea regională din Republica Cehă

În perioada 19-24 septembrie 2011, specialiștii din ADR s-au aflat într-o vizită de studiu în Republica Cehă. Vizita a fost parte componentă a Proiectului „Susținerea dezvoltării regionale în Moldova: oportunitate pentru stimularea dezvoltării societății civile”,

implementat de Centrul Analitic Independent Expert-Grup, în comun cu Agenția Tehnologică Cehă, Czech Invent, cu suportul financiar al Programului „Est-Est: Parteneriat fără Frontiere” din cadrul Fundației Soros-Moldova.

Scopul vizitei de studiu a fost familiarizarea participanților cu practicile de succes în dezvoltarea regională din Republica Cehă și cu metodele de atragere a fondurilor europene.

Traseul a numărat vizite în mai multe localități din partea de nord și sud a țării, unde au fost implementate cu succes proiecte regionale. Cea mai importantă a fost vizita la ADR din Regiunea Usti, filiala Most. S-a făcut cunoștință cu metoda de lucru a agenției în vederea dezvoltării proiectelor regionale și asistență în implementarea acestora.

8.17. Vizita de studiu a specialiștilor ADR Centru în Alsacia, Franța

În perioada 9-15 octombrie 2011 în cadrul proiectului „Platforma Aleșii & Apă” între Franța și Moldova, lansat de ONG „Solidaritate Europeană pentru Apă, activ în guvernarea de apă, în special în Europa de Est și în mod particular în Moldova, a avut loc o vizită de studiu a specialiștilor ADR Centru în Alsacia, Franța.

Vizita de studiu a inclus preluarea experienței franceze în domeniul managementului integrat al resurselor de apă, promovarea și dezvoltarea unor instrumente și structuri pentru managementul integrat al resurselor de apă la nivel comunal, intercomunal și regional, intensificarea schimbului de experiență dintre primari și responsabili de gestiunea apei și favorizarea transferului de cunoștințe și experiență franceză, în special în domeniul gestiunii publice a apei, vizitarea localităților unde se implementează astfel de management cu succes.

8.18 Vizita de studiu în Polonia

În perioada 25-30 septembrie 2011, specialistul în comunicare din cadrul ADR Nord a participat la o vizită de studiu în Cracovia, Varșovia și alte localități din Polonia. Vizita de studiu, cu genericul „Autoritatea publică locală în UE – instituții și funcționare. Newsroom – susținerea din partea Poloniei a mass-media din Republica Moldova”, a fost organizată de către Centrum Europejskie Natolin pentru jurnaliștii din Republica Moldova.

Programul vizitei de studiu, cofinanțat în cadrul Programului „Asistența Poloniei pentru străinătate” al Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Polone în anul 2011, a cuprins mese rotunde, conferințe, vizite de documentare la șantiere și firme, întâlniri și discuții cu participarea autorităților locale poloneze.

Specificul vizitei de studiu în Polonia a permis

Vizita de studiu în Polonia

identificarea anumitor tangențe, dar și diferențe esențiale în relațiile publice ale APL din Polonia și Republica Moldova. În urma vizitei de studiu, s-a ținut cont de mai multe aspecte pozitive în privința modalităților de comunicare ale autorităților publice locale poloneze cu mass-media și cu publicul din Polonia.

Concluzii

Exercițiul de dezvoltare regională din anul 2011 a fost o continuare a rezultatelor pozitive înregistrate în 2010. Implicarea tuturor actorilor regionali, precum ar fi reprezentanții autorităților publice centrale și locale, sectorului privat și societății civile, în realizarea politicii de dezvoltare regională constituie unul din principalele deziderate pentru crearea unei dezvoltări social-economice durabile și echilibrate pe întreg teritoriul țării.

Întru ajustarea cadrului legislativ existent la necesitățile actuale, precum și la acquis-ul comunitar, s-au elaborat 6 studii privind recomandările de ordin legislativ, conceptual și instituțional la modul în care ar putea evolua dezvoltarea regională în Republica Moldova. Studiile elaborate vor facilita lucrul în vederea înaintării amendamentelor la legi și hotărâri de Guvern. Toate acestea ar permite evoluția dezvoltării regionale, dat fiind faptul că exercițiul pe durata a doi ani a demonstrat și a reliefat principalele lacune de care legiuitorul nu a ținut cont și nu le-a prevăzut la momentul elaborării actelor normative și legislative în domeniu.

Un aspect important îl reprezintă mediatizarea activităților ADR prin intermediul site-lor astfel încât să fie promovate toate acțiunile întreprinse și asigurarea transparenței cheltuirii banilor publici acordați domeniului dezvoltării regionale. Acest moment demonstrează faptul că ADR-le sunt instituții deschise, transparente și, bineînțeles promotori ai dezvoltării regionale.

Concomitent, menționăm faptul, că în perioada raportată au avut loc alegerile generale locale. Mulți din membrii CRD, reprezentanți ai autorităților publice locale, și-au pierdut mandatul de ales local. Reieșind din aceasta, în perioada respectivă MDRC a desfășurat concursul de selectare a membrilor CRD. De asemenea, în perioada dată, au fost organizate activități de consolidare a capacităților noilor membri ai CRD.

Perioada electorală a avut un impact puternic asupra implementării proiectelor de dezvoltare regională, deoarece majoritatea reprezentanților APL erau implicați în procesul dat, ceea ce a dus la tergiversarea realizării angajamentelor asumate de ei în cadrul proiectelor.

Ținând cont de faptul că implementarea proiectelor de dezvoltare regională practic a demarat la începutul anului curent, a apărut posibilitatea de a testa practic metodologia de monitorizare și evaluare a măsurilor de susținere a dezvoltării regionale.

Este de menționat faptul că, conform standardelor europene, pentru aprecierea nivelului de dezvoltare a regiunilor este utilizat indicatorul macroeconomic - Produsul regional brut. În Republica Moldova, în prezent, indicatorul dat nu se calculează. Conform practicii europene, fondurile preconizate pentru desfășurarea măsurilor de dezvoltare regională, se repartizează pe regiuni în funcție de valoarea acestuia în cadrul fiecărei regiuni. Utilizarea metodei respective, exclude factorul politic la luarea deciziilor privind repartizarea fondurilor. Problema dată a fost abordată în cadrul Programului pilot de

dezvoltare regională și Programului UE-12 și în urma tratatelor s-a decis acordarea asistenței tehnice BNS și MDRC în vederea dezvoltării statisticii regionale.

Un instrument eficient care ar putea fi utilizat în determinarea zonelor defavorizate este IDAM. Dar există o deficiență, care constă în faptul, că acesta este un indicator administrativ, calculat de ME și, doar pentru localitățile din sectorul rural.

Un factor important, care ar influența benefic dezvoltarea comunităților, este obținerea finanțării proiectelor în cadrul programelor de cooperare transfrontalieră. Problema care necesită soluționare rapidă pe segmentul dat, este identificarea surselor posibile de achitare a contribuției statului la proiectele aplicate spre finanțare din programele UE respective.

Obiectivele stabilite pentru perioada raportată au fost realizate grație eforturilor colaboratorilor MDRC și ADR-lor Nord, Centru și Sud, precum și suportului din partea partenerilor de dezvoltare: Proiectului DFID/SIDA ”Moldova: Cooperare în dezvoltare regională”, proiectelor GIZ ”Modernizarea serviciilor comunale în Republica Moldova” și ”Dezvoltarea capacității pentru dezvoltare regională și cooperare transfrontalieră în Republica Moldova”, Proiectului ”Gestionarea Deșeurilor – I EVP Est”.

În funcție de rezultatele obținute, precum și de lecțiile învățate pe parcursul anului, întru implementarea politicii de dezvoltare regională pentru anul 2012 au fost stabilite următoarele obiective:

1. Evaluarea și armonizarea documentelor de politici din domeniul dezvoltării regionale;
2. Elaborarea planurilor și reglementărilor în domeniul dezvoltării regionale;
3. Implementarea eficientă a politicii statului în domeniul dezvoltării regionale;
4. Consolidarea capacităților actorilor naționali și regionali în implementarea cu succes a strategiilor regionale de dezvoltare;
5. Colaborarea eficientă cu partenerii de dezvoltare în atragerea și implementarea proiectelor investiționale și de asistență tehnică în domeniul dezvoltării regionale;
6. Asigurarea transparenței în procesul decizional, comunicare și tehnologii informaționale în dezvoltarea regională;
7. Implementarea sistemului eficient, transparent de monitorizare, evaluare a implementării politicii de dezvoltare regională.

Realizarea politicii de dezvoltare regională din Republica Moldova este posibilă doar prin susținerea din partea partenerilor de dezvoltare, voinței politice, precum și prin depunerea eforturilor tuturor părților interesate (Guvern, autorități publice locale, societate civilă, sector academic, comunitate de afaceri).

Anexe

Anexa 1: Lista indicatorilor de progres în dezvoltarea regională în anul 2011

Denumirea indicatorului	Unitatea de măsură	Total anul 2011	inclusiv			
			DGDR	ADR Nord	ADR Centru	ADR Sud
Agenții de dezvoltare regională create și dotate cu echipament	nr. agenții	3	0	1	1	1
Personal angajat, inclusiv	persoane	62	17	15	15	15
bărbați		26	6	8	7	5
femei		36	11	7	8	10
Ședințe ale CNCDR	nr. ședințe	4	4	0	0	0
Ședințe ale CRD	nr. ședințe	7	0	2	2	3
Sesiuni de instruire total,	nr. sesiuni	272	46	126	69	105
inclusiv interne		84	17	42	7	18
pentru potențialii aplicanți		90	12	37	14	27
Participanți la sesiuni de instruire, inclusiv	persoane	2534	75	1102	363	994
bărbați		1394	28	465	264	637
femei		1140	47	637	99	357
Vizite de studii locale	nr. vizite	88	3	81	3	1
Persoane participante la vizitele de studii locale, inclusiv	persoane	285	3	207	50	25
bărbați		161	2	108	39	12
femei		124	1	99	11	13
Vizite peste hotare	nr. vizite	36	13	8	6	9
Persoane participante la vizitele peste hotare, inclusiv	persoane	38	13	10	8	7
bărbați		23	8	7	6	2
femei		15	5	3	2	5
Publicații, inclusiv	nr. articole	130	1	40	25	64
în presa locală		88	0	25	17	46
în presa națională		40	1	15	6	18
Comunicate de presă	nr. comunicate	388	56	188	52	92
Ieșiri la TV	nr. ieșiri	69	10	17	8	34
Ieșiri la radio	nr. ieșiri	103	20	49	8	26
Accesări ale paginii web	nr. accesări	86874	0	34142	25495	27237
Proiecte incluse în planurile operaționale regionale	nr. proiecte	119	0	28	62	29
Proiecte incluse în Documentul unic de program pentru anii 2010-2012, inclusiv	nr. proiecte	56	0	19	23	14
Proiecte în curs de implementare finanțate din:	nr. proiecte	27	0	10	9	8
FNDR		21	0	7	7	7
GIZ		6	0	3	2	1
Acorduri de parteneriat cu privire la implementarea proiectelor încheiate	nr. acorduri	17	0	6	7	5
Parteneri de dezvoltare	nr. parteneri	3	3	2	2	3

Anexa 2: Gradul de valorificare a FNDR pe proiecte de dezvoltare regională pentru 2011

nr. d/o	Denumirea proiectului	Responsabil de implementare	Suma alocată	Disbursat	Nevalorificat	Gradul de valorificare %
1	Turismul sportiv in promovarea imaginii regiunii (Causeni)	ADR Sud	9,814.26	6,610.72	3,203.54	67.36
2	Construcția platformelor pentru depozitarea deșeurilor solide/ managementul deșeurilor solide (Călărași, Strășeni, Vatici)	ADR Centru	3,024.24	2,464.72	559.52	81.50
3	Un mediu salubru pentru o dezvoltarea regională durabilă (modernizarea unui poligon de stocare a deșeurilor, construcția platformelor, ș.a.) (Hîncești)	ADR Centru	293.62	220.95	72.67	75.25
4	Salubritatea localităților din raioanele Nisporeni, Strășeni și Călărași pentru un mediu curat și sănătos (Ciorești)	ADR Centru	1,814.01	601.74	1,212.27	33.17
5	Managementul deșeurilor menajere în localitățile Telenești și Singerei	ADR Centru	3,434.06	3,313.78	120.28	96.50
6	Finisarea construcției poligonului pentru acumularea, sortarea și valorificarea deșeurilor menajere pentru 3 primării (7 localități): or. Biruința	ADR Nord	4,113.95	3,799.36	314.59	92.35
7	Stabilirea unui sistem de management integrat al deșeurilor menajere solide în Regiunea de Dezvoltare Nord (Soroca)	ADR Nord	0.00	0.00	0.00	0.00
8	Eficientizarea managementului deșeurilor solide RDS	ADR Sud	14,470.17	13,745.61	724.56	94.99
9	Proiectarea a drumului regional R3-E581 în Regiunea de Dezvoltare Centru (14 km - Ulmu, r. Ialoveni)	ADR Centru	3,934.38	3,813.03	121.35	96.92
10	Proiectarea construcției capitale a porțiunii de drum de 12 km pentru 7 localități din Regiunea Centru - acces direct la magistrala națională* (Răzeni)	ADR Centru	758.00	758.00	0.00	100.00
11	Conectarea ZEL „Bălți” la utilitățile municipale: apă, canalizare, electricitate, drumuri de acces	ADR Nord	4,901.17	4,901.55	-0.38	100.01
12	Renovarea drumului regional internațional M14 prin or.Edineț	ADR Nord	18,779.60	15,378.01	3,401.59	81.89
13	Reparația podului peste r. Cogîlnic de pe str. Matrosov și secțiunea de drum adiacentă autostrăzii internaționale Chișinău-Tarutino - Odesa, din or. Basarabeasca	ADR Sud	2,094.49	2,090.17	4.32	99.79
14	Construcția drumului de acces Dimitrova-Acui	ADR Sud	0.00	0.00	0.00	0.00
15	Reparație capitala a sistemului de canalizare, stațiilor de pompare și a stației de purificare din or. Cimișlia și sat. Ecaterinovca	ADR Sud	5,622.86	5,489.27	133.59	97.62
16	Asigurarea dezvoltării locale durabile și prevenirea poluării resurselor naturale prin reconstrucția stației de epurare a apelor reziduale, reconstrucția și extinderea rețelelor de apă și canalizare (Călărași, s.Tuzara, Seliștea Nouă)	ADR Centru	23,563.83	23,431.87	131.96	99.44
17	Alimentarea orașului Fălești cu apă din râul Prut	ADR Nord	11,336.97	11,251.62	85.35	99.25
18	Servicii calitative de apă și canalizare în orașul Otaci pentru mediu curat în regiunea de nord (or. Otaci)	ADR Nord	4,492.24	3,912.00	580.25	87.08
19	Apă curată pentru comunitățile bazinului r. Prut. (Manta)	ADR Sud	16,149.17	15,668.59	480.58	97.02
20	Inaugurarea incubatorului de afaceri din comuna Larga – un factor important în activitățile privind măsurile active de ocupare a tineretului din regiune	ADR Nord	181.77	181.73	0.04	99.98
21	Reabilitatea zonei de odihnă și agrement "Lacul Sarat" or. Cahul.	ADR Sud	27.79	27.78	0.01	99.95
TOTAL			128,806.58	117,660.50	11,146.08	91.35